

RUDIMENTA

GRAMMATICÆ

IN GRATIAM

JUVENTUTIS SCOTICÆ

CONSCRIPTA

697571-13
Editio prioribus longè emendatior & multis in
utrâq; Grammatices parte adjectis auctior.

Salmo maris, terræque arbos, avis ævis urbi

Promittunt quicquid trina elementa ferunt.

Et campana (frequens celebret quod numinis aras

Urbs) superesse polo non peritura docet.

Neve quod indubites sociari æterna caducis,

Annulus hoc pignus conjugiale notat.

Ex lib. Univers. 1693

GLASGUVÆ.

Excudebat Robertus Sanders, Regiæ Majestatis
Typographus, Anno Dom. 1693.

ADMONITIO.

Cum hætenus, citra necessitatem, gemina esset Rudimentorum Syntaxis, eaque imperfecta; haud ab re duximus in Tyronum gratiam, utramque in unam conflando (frustra enim fit per plura, quod aequè commodè fieri potest per pauciora) aliquantò locupletiores reddere, recisis superfluis & adjectis nonnullis quæ desiderabantur, eaque quam fieri potest brevissimè & perspicuè, quæ Puerulorum studiis non inutilia fore speramus.

AD GRAMMATICÆ STUDIOÇOS PROTREPTICON.

Prima elementa tibi, Puer, ediscantur ad unguem:
Stabit opus melius, si benè fixa basis.
Sin apinas tricâsque sequens neglexeris, amens,
Nil nisi Littus aras, Æthiopemque lavas.

M A G I S T E R.

Uum Literarum consideratio sit imprimis necessaria, recense, mi Puer, quæ tibi de Literis à me tradita sunt.

P. U E R.

Literæ sunt duæ & viginti, *a b c d e f g i k l m n o p q r s t u x y z.*

Ex viginti duabus literis quinque sunt Vocales, *a e i o u*: nam y Græca est.

Vocales per se possunt syllabas constituere.

D I P H T H O N G I.

Vocales dicta sunt, quia per se vocem edunt.

Ex Vocalibus variè compositis fiunt Diphthongi.

{ æ }	ut	{ œ }	ut	{ eu }	ut	{ euge. }	} est duarum vocalium in unam syllabam contractio.
{ au }		{ Coelum. }		{ ei }		{ hei. }	
		{ Audio. }					

Æ & œ vulgò pronunciantur ut (e) simplex. Additur his una Græca *yi*, ut, *Harpyia*

Diphthongus est duarum vocalium in unam syllabam contractio.

C O N S O N A N T E S.

Reliquæ literæ Consonantes appellantur; & sunt numero sedecim, *b c d f g k l m n p q r s t x z.*

Consonantes, quia cum vocalibus consonant.

Consonantiū aliæ sunt mutæ, *b c d f g k p q r*

Consonantes sine vocali syllabam non conficiunt.

Aliæ semivocales, *l m n r s x z.*

Quarum aliæ liquidæ, *l m n r.*

Aliæ duplices Consonantes, *x z.*

Consonantes sine vocali syllabam non conficiunt.

Consonantibus adduntur *j* & *v*, quando sibi vel aliis vocalibus in eadē syllaba præponuntur; ut *Juno, Jovis, voluntas, virtus.*

F, inter semivocales à multis annumeratur,

K y z, Latinis dictionibus nunquam admiscuntur.

G, q, 9, abbreviationes sunt, non literæ.

H propriè quidem litera non est, sed aspirationis nota.

M. Poterisne ex hisce literis conficere syllabas?

P. Possūm.

A 2

M. Nun-

*Vox incom-
plexa impro-
priè dicitur di-
ctio: nam dictio
vix aliud signi-
ficat quam phra-
sin aut dicendi
actum, aut eti-
am oraculum.*

M. Nunquid etiam ex Syllabis Dictiones?

P. Scio, mi Præceptor.

M. Bene habet: proxima cura est, ut in-
telligas ex Dictionibus Orationem constare

P. Et id intelligo.

DE DICTIONIBUS.

Dictiones quidem innumeræ sunt; revo-
cari tamen possunt in octo Classes: has O-
rationis partes communiter appellant.

M. Quid est pars Orationis?

P. Dictio quævis.

Numerus partium Orationis.

Octo sunt partes Orationis.

*Suntque
Declinabi-
les. 4.*

{	Nomen.	} vel {	Adverbium.
	Pronomen.		Indecli- Præpositio.
	Verbum.		nabiles. Interjectio.
	Participium.		4. Conjunctio.

Earum partium quæ declinantur, hæ tres, Nomen, Pro-
nomen, & Participium, flectuntur per genera, casus & nu-
meros: Verbum per modos, tempora & personas.

Genera principalia sunt Masculinum, Fæmininum, &
Neutrum.

Casus sex: Nominativus, Genitivus, Dativus, Accu-
sativus, Vocativus, & Ablativus.

Numeri duo, Singularis, Pluralis.

DECLINATIONES QUINQUE.

Admonitio Necessaria.

Ultima tantum syllaba in Declinatione est mutabilis.

DECLINATIONES.

Prima Declinatio mittit Genitivum singularem, & Da-
tivum in æ Diphthongon.

No-

Nominativus singularis primæ Declinationis habet quatuor terminationes.

{	as	Masculini generis:	{	as	ut	{	Aeneas.	}
	es	Masculini generis:		es			Anchises.	
	e	Fœminini generis:		e			Circe.	
	a	Fœminini generis:		a			Litera.	
{	as habet sæpè	{	{	Accusativum	{	an	}	
	es semper					en		

Genetivus & dat. sing. nomin. & vocat. plur. æ diphthongon, accusat. sing. *am*, vocat. & ablat. sing. *a*, genit. plur. *arum*, dat. & ablat. plur. *is*, accus. plur. *as*.

E habet *es* in genetivo, *en* in accusativo, & *e* in dativo & ablat. ut *es* habet etiam *e* in ablat. Græca in *a* habent in accusat. *am* vel *an*: ut *Ossa*, *Ossam* vel *Ossan*. *As* & *es* auferunt *s* in vocat.

P A R A D I G M A.

Sing.	{	Nominativo	Litera,	A Letter.	}
	{	Genetivo	literæ,	of a letter.	
	{	Dativo	literæ,	to a letter.	
	{	Accusativo	literam,	a letter.	
	{	Vocativo	litera,	O letter.	
	{	Ablativo	litera,	with, from, in, by a letter.	
Plur.	{	Nominativo	Literæ,	Letters.	}
	{	Genetivo	literarum,	of letters.	
	{	Dativo	literis,	to letters.	
	{	Accusativo	literas,	letters.	
	{	Vocativo	literæ,	O letters.	
	{	Ablativo	literis.	with, from, in, by letters.	

Secunda Declinatio dignoscitur per genit. sing. in *i*, & dativum in *o*.

Nominativus singularis secundæ Declinationis habet terminationes sex.

{ er }	ut {	Gener	{ us }	ut {	Ventus	}
{ ir }		Levir	{ eus }		Tydeus	
{ ur }		Satur	{ um }		Ingenium	

Gen. sing. nom. & vocativo plur. *i*, dat. & ablat. sing. *o*, accus. sing. *um*, vocat. est similis nominat. sed nominat.

in *us* facit Vocat. in *e*, Genit. plur. *orum*, Dat. & Ablat. plur. *is*, Accus. plur. *os*.

Definentia in *eus* sæpius habent in Accusativo *ea*; In Vocativo, tantum *ea*: Et propria in *ius* habent in Vocativo *i*, ut, *Georgius*, *Georgi*.

P A R A D I G M A.

Sing.	{	Nominativo generi.	} Plur.	{	Nominativo generi.
		Genitivo generi.			Genitivo generorum.
		Dativo genero.			Dativo generis.
		Accusativo generum.			Accusativo generos.
		Vocativo generi.			Vocativo generi.
		Ablativo genero.			Ablativo generis.

De Dictionibus Neutri generis.

Nomina neutri generis in quavis Declinatione habet Nominativum, Accusativum, & Vocativum similes in utroque numero, & plurali semper in *a*, nisi declinatione careant: ut,

Sing.	{	Nominativo	} Ingenium {	} Plur.	{	Nominativo	} Ingenia.
		Accusativo				Accusativo	
		Vocativo				Vocativo	

M. Fac memineris, mi puer, te nomina tria declinasse.

P. Memini, mi præceptor.

M. Poterisne simul flectere hæc tria, & hoc ordine, *Gener, Litera, Ingenium*.

P. Experiar & assuescam.

M. Fac modò periculum.

Sing.	{	Nominativo	Gener, litera, ingenium.	}
		Genitivo	generi, literæ, ingenii.	
		Dativo	genero, literæ, ingenio.	
		Accusativo	generum, literam, ingenium.	
		Vocativo	gener, litera, ingenium.	
		Ablativo	genero, literâ, ingenio.	
Plur.	{	Nominativo	Generi, literæ, ingenia.	}
		Genitivo	generorum, literarum, ingeniorum.	
		Dativo	generis, literis, ingeniis.	
		Accusativo	generos, literas, ingenia.	
		Vocativo	generi, literæ, ingenia.	
		Ablativo	generis, literis, ingeniis.	

M. Probè factum: nam sine negotio declinare poteris nomina complura, quæ vocantur adjectiva primæ & secundæ declinationis.

Tener

{	Tener, a, um.	{	Tenerrimus, a, um.	{	Ad hanc ratio- nem, declinatio- nis participia in <i>tus</i> , <i>sus</i> , <i>xus</i> , <i>uus</i> , <i>rus</i> , & <i>dus</i> , de- clinanda sunt.
	Candidus, a, um.		Candidissimus, a, um.		
	Formosus, a, um.		Formosissimus, a, um.		
	Ingratus, a, um.		Ingratissimus, a, um.		

Eadem operâ variabis cætera omnia.

Tertia Declinatio dignoscitur per Genitivum sing' in *is*, & Dativum in *i*.

Nominativus singularis tertiæ Declinationis habet undecim literas terminales *a, e, o*, tres vocales: *c, d, t*, tres mutas: *l, n, r, s, x*, quinque semivocales: ut *Diadima, mantile, mucro, lac, David, caput, vestigal, tibicen, imber, civitas, felix*.

Genit. sing. *is*, Dat. sing. *i*, Accus. sing. *em*, Vocat. est similis Nominat. Ablat. sing. *e* vel *i*. Nom. Accus. & Voc. plur. *es*, Gen. plur. *um* vel *ium*, Dat. & Abl. plur. *ibus*.

Desinentia in *e*, & neutra in *al*, vel *ar* habent in Ablativo tantum *i*, *Imber, imbre* vel *imbri*. Genitivus plur. habet *um*, cum Ablat. sing. habet *e* tantum; *ium* verò cum Ablat. sing. habet *e* vel *i* simul, vel *i* tantum.

P A R A D I G M A.

Sing.	{	Nom. Mucro.	Plur.	{	Nom. Mucrones.
		Gen. mucronis.			Gen. mucronum.
		Dat. mucroni.			Dat. mucronibus.
		Acc. mucronem.			Acc. mucrones.
		Vocat mucro.			Vocat. mucrones.
		Ablat. mucrone.			Ablat. mucronibus.

M. Nunc declina hoc nomen *Felix* per tria genera, & distincè; interim attende neutrum genus.

Sing.	{	Nom. Felix, lix, lix.	Plur.	{	Nom. Felices, ces, cia.
		Gen. felicis.			Gen. felicitium, cium, cium.
		Dat. felici.			Dat. felicibus, ibus, ibus.
		Acc. felicem, cem, lix.			Acc. felices, ces, cia.
		Vocat. felix, lix, lix.			Vocat. felices, ces, cia.
		Ablat. felice, vel ci.			Abl. felicibus, ibus, ibus.

A D M O N I T I O.

Ad hunc typum referri debent cætera adjectiva tertiæ declinationis, siue unâ habent terminationem, ut *Vehemens, ferox*: siue duas, ut *et in ens, Mitis* pro Masculino & Fœminino, & *mite* pro de quibus Neutro: siue tres, ut, *Celeber, celebris, celebre*; suo loco. *Saluber, salubris, salubre.*

Adje-

Adjectiva habentia *e* in nominativo, pro neutro habent *i* tantum in ablativo.

Quartæ Declinatio dignoscitur per genitivum sing. in *us*, & dativum in *ui*.

Nominativus singularis quartæ declinationis habet duas terminationes *us* & *u* neutri generis, & indeclinabile in singulari, ut *cornu*.

Quartæ declinationis nomin. genit. & vocat. singularis, nomin. accus. & vocat. plur. habent *us*, dat. sing. *ui*, accus. sing. *um*, ablat. sing. *u*. genit. plur. *uum*. dat. & ablat. plur. *ibus*.

P A R A D I G M A.

Sing.	Nom.	Fructus.	Plur.	Nom.	Fructus.
	Gen.	fructus.		Gen.	fructuum.
	Dat.	fructui.		Dat.	fructibus.
	Accus.	fructum		Accus.	fructus.
	Voc.	fructus.		Vocat.	fructus.
	Abl.	fructu.		Abl.	fructibus.

Quinta Declinatio dignoscitur per genitivum sing. & dativum in *ei*.

Nominativus sing. quintæ declinationis habet unam terminationem, nempe *es* sœminini generis.

Quintæ Declinationis nomin. & vocat. sing. nomin. accus. & vocat. plur. habent *es*. gen. & dat. sing. *ei*. accus. sing. *em*. abl. sing. *e*. gen. plur. *erum*, dat. & abl. plur. *ebus*.

P A R A D I G M A.

Sing.	Nominativo	Res.	Plur.	Nominativo	Res.
	Genetivo	rei.		Genetivo	rerum
	Dativo	rei.		Dativo	rebus.
	Accusativo	rem.		Accusativo	res.
	Vocativo	res.		Vocativo	res.
	Ablativo	re.		Ablativo	rebus.

Omnia nomina quintæ præter *res*, *dies*, & compositum *meridies*, vel carent toto plurali, ut *fides*; vel genitivo & ablativo, ut *spes*.

M. Nunc tenes, puer, nomina adjectiva esse vel primæ & secundæ declinationis: ut *Durus*, *a, um*: vel tertiæ tantum: ut *Fortis*, *forte*.

P. Teneo,

De

Grammatices.

De formatione Comparativi & Superlativi gradus.

Comparativus & Superlativus formantur à proximo Casu in *i*, addendo pro Comparativo syllabam *or*, & pro Superlativo *s*, & *simus*, ut *Docti*, *doctior*, *doctissimus*.

Positivus in *r*, Superlativum à nominativo format, addendo *rimus*: ut *Pulcher*, *pulcherrimus*, *Pauper*, *pauperrimus*.

M. Assuesce primum ad præcedentes regulas accomodare hæc Paradigmata.

Singularis.

Nom.

Pos. Com. Sup.

Mas. Durus, ior, issimus.
Fæm. Dura, ior, issima.
Neut. Durum, ius, issimum.

Gen.

Mas. Duri, ioris, issimi.
Fæm. Duræ, ioris, issimæ.
Neut. Duri, ioris, issimi.

Dat.

Mas. Duro, iori, issimo.
Fæm. Duræ, iori, issimæ.
Neut. Duro, iori, issimo.

Accus.

Mas. Durum, iorem, issimum.
Fæm. Duram, iorem, issimam.
Neut. Durum, ius, issimum.

Vocat.

Mas. Dure, ior, issime.
Fæm. Dura, ior, issima.
Neut. Durum, ius, issimum.

Ablat.

Mas. Duro, iore vel ri, issimo.
Fæm. Dura, iore vel ri, issima.
Neut. Duro, iore vel ri, issimo.

Pluralis.

Nom.

Pos. Com. Sup.

Mas. Duri, iores, issimi.
Fæm. Duræ, iores, issimæ.
Neut. Dura, iora, issima.

Gen.

Mas. Durorum, iorum, issimorum.
Fæm. Durarum, iorum, issimarum.
Neut. Durorum, iorum, issimorum.

Dat.

Duris, ioribus, issimis
 pro omnibus generibus.

Accus.

Mas. Duros, iores, issimos.
Fæm. Duras, iores, issimas.
Neut. Dura, iora, issima.

Vocativus est similis Nominativo.

Ablativus est similis Dativo.

Aliud

Aliud Paradigma.

Singularis			Pluralis.		
Nom.			Nom.		
	Pos.	Com. Sup.		Pos.	Com. Sup.
Mas.	Mollis,	ior, iſſimus.	Mas.	Molles,	iores, iſſimi.
Fem.	Mollis,	ior, iſſima.	Fem.	Molles,	iores, iſſimæ.
Neut.	Molle,	ius, iſſimum.	Neut.	Mollia,	iora, iſſima.
Gen.			Gen.		
Mas.	Mollis,	ioris, iſſimi.	Mas.	Mollium,	iorum, iſſimorum
Fem.	Mollis,	ioris, iſſimæ.	Fem.	Mollium,	iorum, iſſimarum
Neut.	Mollis,	ioris, iſſimi.	Neut.	Mollium,	iorum, iſſimorum
Dat.			Dat.		
Mas.	Molli,	iori, iſſimo.	Mollibus, mollioribus, mollif- simis, pro omnibus gene- ribus.		
Fem.	Molli,	iori, iſſimæ.			
Neut.	Molli,	iori, iſſimo.			
Accuſ.			Accuſ.		
Mas.	Mollem,	ioſem, iſſimum.	Mas.	Molles,	iores, iſſimos.
Fem.	Mollem,	ioſem, iſſimam.	Fem.	Molles,	iores, iſſimas.
Neut.	Molle,	ius, iſſimum.	Neut.	Mollia,	iora, iſſima.
Vocat.			Vocat.		
Mas.	Mollis,	ior, iſſime.	Vocativus eſt ſimilis Nomi- nativo.		
Fem.	Mollis,	ior, iſſima.			
Neut.	Molle,	ius, iſſimum.			
Ablat.			Ablat.		
Mas.	Molli,	iore vel ri, iſſimo.	Ablativus eſt ſimilis Dativo.		
Fem.	Molli,	iore vel ri, iſſima.			
Neut.	Molli,	iore, vel ri, iſſimo.			

Adverte poſitivum interdum eſſe primæ & ſecundæ Declinationis, interdum tertię tantum. At Comparativus ſemper eſt tertię. Superlativus primæ & ſecundæ.

PRONO.

P R O N O M I N A.

M. Q uot sunt Pronomina simplicia?

P. Q uindecim: *Ego, tu, sui, ille, ipse, iste, hic, is, meus, tuus, suus, noster, vester, nostras & vestras.* Quidam addunt *quis & qui, cujus & cujas.*

M. Declina Pronomina.

P. Sing.

Plur.

<i>Nominativo</i>	<i>Ego.</i>	<i>Nominativo</i>	<i>Nos.</i>	<i>Et cæte-</i>
<i>Genitivo</i>	<i>mei.</i>	<i>Gen. nostrum v. stri.</i>		<i>ris, præ-</i>
<i>Dativo</i>	<i>mihi.</i>	<i>Dativo</i>	<i>nobis.</i>	<i>ter tu,</i>
<i>Accusativo</i>	<i>me.</i>	<i>Accusativo</i>	<i>nos.</i>	<i>meus no-</i>
<i>Vocativo</i>	<i>deest.</i>	<i>Vocativo</i>	<i>nos.</i>	<i>ster & no-</i>
<i>Ablativo</i>	<i>me.</i>	<i>Ablativo</i>	<i>nobis.</i>	<i>stras.</i>

<i>Nominativo</i>	<i>Tu.</i>	<i>Nominativo</i>	<i>Vos.</i>
<i>Genitivo</i>	<i>tui.</i>	<i>Genitivo</i>	<i>vestrum vel stri.</i>
<i>Dativo</i>	<i>tibi.</i>	<i>Dativo</i>	<i>vobis.</i>
<i>Accusativo</i>	<i>te.</i>	<i>Accusativo</i>	<i>vos.</i>
<i>Vocativo</i>	<i>tu.</i>	<i>Vocativo</i>	<i>vos.</i>
<i>Ablativo</i>	<i>te.</i>	<i>Ablativo</i>	<i>vobis.</i>

Sing.

Plur.

Nominativo	deest.	Nominat.	deest.	<i>Servius ex Cæsa-</i> <i>re notat se sim-</i> <i>plex poni, cum</i> <i>aliquis se in ali-</i> <i>um quid fecisse</i> <i>fatetur, sese cum</i> <i>in seipsum.</i>
Genitivo	sui.	Genitivo	sui.	
Dativo	sibi	Dativo	sibi.	
Accusativo	se.	Accusativo	se.	
Vocativo	deest.	Vocativo	deest.	
Ablativo	se.	Ablativo	se.	

<i>Sing. Nominat.</i>	<i>Ille, illa, illud.</i>	<i>Genitivo.</i>	<i>illius.</i>	<i>Dativo.</i>	<i>illi.</i>
	<i>Iste, ista, istud.</i>		<i>istius.</i>		<i>isti.</i>
	<i>Ipse, ipsa, ipsum.</i>		<i>ipsius.</i>		<i>ipsi.</i>
	<i>Is, ea, id.</i>		<i>ejus.</i>		<i>ei.</i>

Nominat. Plur. ei vel ii. Dat. & Ablat. plur. eis vel iis.

Reliqui casus contentiunt cum adjectivo primæ & secundæ declinationis.

De Composito Idem.

Sing.	Plur.
Nom. Idem, eadem, idem.	Nom. Iidem, eadem, eadem.
Gen. ejusdem.	Gen. eorundem, earundem, eorundē
Dat. eidem.	Dat. eisdem vel iisdem.
Acc. eundem, eandem, idem.	Acc. eosdem, easdem, eadem.
Voc. deest.	Voc. deest.
Abl. eodem, eadem, eodem.	Abl. eisdem vel iisdem.

Sing.	Plur.
Nom. Hic, hæc, hoc.	Nom. Hi, hæ, hæc.
Gen. hujus.	Gen. horum, harum, horum
Dat. huic.	Dat. his.
Acc. hunc, hanc, hoc.	Acc. hos, has, hæc.
Voc. deest.	Voc. deest.
Abl. hoc, hâc, hoc.	Abl. his.

Meus, tuus, suus, noster, vester, declinantur ut *Adjectiva* primæ & secundæ declinationis, *nostras & vestras*, ut *Felix*.

Quis Nomen sic declinatur.

Sing.	Nominat.	Quis vel qui, quæ vel qua, quod vel quid.
	Genitivo	cujus.
	Dativo	cui.
	Accus.	quem, quam, quod vel quid.
	Vocativo	deest.
Plur.	Ablat.	quo, quâ, quo.
	Nominativo	Qui, quæ, quæ vel qua.
	Genitivo	quorum, quarum, quorum.
	Dativo	queis vel quibus.
	Accusativo	quos, quas, quæ vel qua.
	Vocativo	deest.
	Ablat.	queis vel quibus.

Obf. *Qua* in nom. sing. pro *scem.* & in nom. & accus. plur. pro neutro, non legitur extra compositionem.

V E R B U M.

Thema Verbi Activi Conjugationis primæ.

Amo, amas, amavi, amare, amandi, amando, amandum,
amatum, amans, amaturus. Indi-

Grammatices.
Indicativus.

13

(love.

- Præsens. { Love, thou loves, he lovès: we love, ye love, they
Amo, amas, amat: amamus, amatis, amant.
I loved, or was loving.
- Imperfect. { Amabam, bas, bat: bamus, batis, bant.
I have loved, thou hast, he hath.
- Perfect. { Amavi, vifti, vit: vimus, viftis, verunt vel vere.
I had loved.
- Plusquam. { Amaveram, ras, rat: ramus, ratis, rant.
I ſhal or will love.
- Futurum. { Amabo, bis, bit: bîmus, bitis, bunt.

Imperativus.

- Præsens. { Love thou, let him, let us, ye, let them.
Ama, amet: amemus, amate, ament.
- Alt-vox. { Amato, amato: amemus, amatote, amanto.

Optativus.

- Præsens. { I wiſh I love.
Amem, ames, amet: amemus, ametis, ament.
I wiſh I loved.
- Imperfect. { Amarem, res, ret: remus, retis, rent.
I wiſh I have loved.
- Perfect. { Amaverim, ris, rit: rimus, ritis, rint.
I wiſh I had loved.
- Plusquam. { Amaviſſem, ſes, ſet: ſemus, ſetis, ſent.
I wiſh I ſhal or will love.
- Futurum. { Amavero, ris, rit: rimus, ritis, rint.

Potentialis.

- Præsens. { I may or can love.
Amem, ames, amet: amemus, ametis, ament.
I might, would, ſhould, ought, or could love.
- Imperfect. { Amarem, res, ret: remus, retis, rent.
I might, would, ſhould, or ought to have loved.
- Perfect. { Amaverim, ris, rit: rimus, ritis, rint.
I would, ought, might, or ſhould had loved.
- Plusquam. { Amaviſſem, ſes, ſet: ſemus, ſetis, ſent.
I may or can love hereafter.
- Futurum. { Amavero, ris, rit: rimus, ritis, rint.

Subjunctivus.

- Præsens. { When I love.
Amem, ames, amet: amemus, ametis, ament.

When

Imperfect.	{ When I loved, or when I was loving. Amarem, res, ret : remus, retis, rent. When I have loved.
Perfect.	{ Amaverim, ris, rit : rimus, ritis, rint. When I had loved.
Plusquam	{ Amavisssem, ses, set : semus, setis, sent. When I shal or will love.
Futurum.	{ Amavero, ris, rit : rimus, ritis, rint.

Infinitivus.

Præsens & Imperfectum, Amare. *To love.*

Perfect. & Plusquamperfect. Amavisse. *To have or had loved.*

Futurum, Amaturus vel amaturum esse. *To be about to love hereafter.*

Tres Gerundii voces.	{ Amandi, <i>Of loving.</i>
	{ Amando, <i>In loving.</i>
	{ Amandum, <i>To love.</i>

Supina cadunt à præterito perfecto indicativi, sed variâ terminatione, amatum, *To love.*

Participium præsentis temporis, amans, *Loving.*

Futuri, amaturus, *To love, or to be about to love hereafter.*

Thema Verbi Passivi Conjugationis primæ.

Amor, amaris vel amare, amatus sum vel fui, amari, amandi, amando, amandum, amatu, amatus, amandus.

Indicativus.

Præsens.	{ I am loved, thou art loved, he is loved, we are Amor, amaris vel amare, amatur : amamur, loved, ye are loved, they are loved. amamini, amantur.
Imperfect.	{ I was loved. Amabar, baris vel bare, batur : bamur, bamini, bantur.
Perfect.	{ I have been loved. Amatus sum vel fui, tus es vel fuisti, tus est vel fuit : ti sumus vel fuimus, ti estis vel fuistis, ti sunt fuerunt vel fuere.
Plusquam.	{ I had been loved. Amatus eram vel fueram, tus eras vel fue- ras, tus erat vel fuerat : ti eramus vel fueramus, ti eratis vel fueratis, ti erant vel fuerant.
Futurum.	{ I shal or will be loved. Amabor, beris vel bere, bitur : bimur, bimini, buntur.

Impe-

Imperativus.

Præsens.	{ Be thou loved.
Alt-vox.	{ Amare, ametur: amemur, amamini, amentur.
	{ Amator, amator: amemur, amaminor, amantor.

Optativus.

Præsens.	{ I wish I be loved.
	{ Amer, eris vel ere, etur: emur, emini, entur.
Imperfect.	{ I wish I were loved.
	{ Amarer, eris vel ere, etur: emur, emini, entur.
Perfect.	{ I wish I have been loved.
	{ Amatus sim vel fuerim, tus sis vel fueris, tus sit vel fuerit: ti simus vel fuerimus, ti sitis vel fueritis, ti sint vel fuerint.
Plusquam.	{ I wish I had been loved.
	{ Amatus essem vel fuisset, tus esses vel fuisses, tus esset vel fuisset: ti essemus vel fuisset, ti essetis vel fuissetis, ti essent vel fuissent.
Futurum.	{ I wish I be loved hereafter.
	{ Amatus ero vel fuero, tus eris vel fueris, tus erit vel fuerit: ti erimus vel fuerimus, ti eritis vel fueritis, ti erunt vel fuerint.

Potentialis.

Præsens.	{ I may or can be loved.
	{ Amer, eris vel ere, etur: emur, emini, entur.
Imperfect.	{ I would, ought, should, or might be loved.
	{ Amarer, eris vel ere, etur: emur, emini, entur.
Perfect.	{ I would, should, ought, or might have been loved.
	{ Amatus sim vel fuerim, tus sis vel fueris, tus sit vel fuerit: ti simus vel fuerimus, ti sitis vel fueritis, ti sint vel fuerint.
Plusquam.	{ I would, should, ought, or might have been loved.
	{ Amatus essem vel fuisset, tus esses vel fuisses, tus esset vel fuisset: ti essemus vel fuisset, ti essetis vel fuissetis, ti essent vel fuissent.
Futurum.	{ I may or can be loved hereafter.
	{ Amatus ero vel fuero, tus eris vel fueris, tus erit vel fuerit: ti erimus vel fuerimus, ti eritis vel fueritis, ti erunt vel fuerint.

Sub.

Subjunctivus.

Præsens.	<i>When I am loved.</i> Amar, eris vel ere, etur : emur, emini entur.
Imperfect.	<i>When I was loved.</i> Amarer, eris vel ere, etur : emur, emini, entur.
Perfect.	<i>When I have been loved.</i> Amatus sim vel fuerim, tus sis vel fueris, tus sit vel fuerit : ti simus vel fuerimus, ti sitis vel fueritis, ti sint vel fuerint.
Plusquam.	<i>When I had been loved.</i> Amatus essem vel fuisset, tus esses vel fuisses, tus esset vel fuisset : ti essemus vel fuissetis, ti essetis vel fuissetis, ti essent vel fuissent.
Futurum.	<i>When I shall be loved hereafter.</i> Amatus ero vel fuero, tus eris vel fueris, tus erit vel fuerit : ti erimus vel fuerimus, ti eritis vel fueritis, ti erint vel fuerint.

Infinitivus.

Præsens & Imperfect. amari, *To be loved.* Perfectum & Plusquamperfectum, amatus vel amatum esse vel fuisse, *To have or had been loved.* (pro ratione nominis subjecti) Futurum, amatum iri, amandus vel amandum esse, *To be loved hereafter.* Supinum, amatu. *To be loved.* Participium præsentis temporis, amatus, *loved.* Futuri, amandus, *To be loved hereafter.*

Thema Verbi Activi Conjugationis Secunda.

Doceo, doces, docui, docere, docendi, docendo, docendum, doctum, docens, docturus.

Indicativus.

Præsens.	Doceo, ces, cet : cemus, cetis, cent.
Imperfect.	Docebam, bas, bat : bamus, batis, bant.
Perfect.	Docui, isti, it : imus, istis, erunt vel ere.
Plusquam.	Docueram, ras, rat : ramus, ratis, rant.
Futurum.	Docebo, bis, bit : bimus, bitis, bunt.

Imperativus.

Præsens.	Doce, doceat : doceamus, docere, doceant.
Alt. vox.	Doceto, doceto : doceamus, docetote, docento.

Oprar

Optat. Subjunct. & Potent.

Præsens.	{ Doceam, eas, eat : eamus, eatis, eant.
Imperfect.	{ Docerem, res, ret : remus, retis, rent.
Perfect.	{ Docuerim, ris, rit : rimus, ritis, rint.
Plusquam.	{ Docuisssem, ses, set : semus, seris, sent.
Futurum.	{ Docuero, ris, rit : rimus, ritis, rint.

Infinitivus.

Præsens & præterit. imperfect. Docere. Perfect. & plusquamperfect. Docuisse. Futurum, Docturus *vel* Docturum esse. *Tres Gerundii voces*, Docendi, Docendo, Docendum. Supinum, Doctum. Participium præsentis temporis, Docens. Futuri, Docturus.

Thema Verbi Passivi Conjugationis Secundæ.

Doceor, doceris *vel* docere, doctus sum *vel* fui, doceri, docendi, docendo, docendum, doctus, doctus, docendus.

Indicativus.

Præsens.	{ Doceor, doceris <i>vel</i> docere, docetur : doce-
	{ mur, docemini, docentur.
Imperfect.	{ Docebar, baris <i>vel</i> bare, batur : bamur, ba-
	{ mini, bantur.
Perfect.	{ Doctus sum <i>vel</i> fui, tûs es <i>vel</i> fuisti, tus est <i>vel</i>
	{ fuit : ti sumus <i>vel</i> fuimus, ti estis <i>vel</i> fuistis,
	{ ti sunt fuerunt <i>vel</i> fuere.
Plusquam.	{ Doctus eram <i>vel</i> fueram, tus eras <i>vel</i> fueras,
	{ tus erat <i>vel</i> fuerat : ti eramus <i>vel</i> fueramus,
	{ ti eratis <i>vel</i> fueratis, ti erant <i>vel</i> fuerant.
Futurum.	{ Docebor, beris <i>vel</i> bere, bitur : bimur, bi-
	{ mini, buntur.

Imperativus.

Præsens.	{ Docerè, atur : amur, emini, cantur.
Alt. vox.	{ Docetor, tor : amur, emenor, entor.

Optat. Subjunct. & Potent.

Præsens.	{ Docear, aris <i>vel</i> are, atur : amur, amini, antur.
Imperfect.	{ Docerer, reris <i>vel</i> rere, retur : remur, remi-
	{ ni, rentur.
Perfect.	{ Doctus sim <i>vel</i> fuerim, tus sis <i>vel</i> fueris, tus
	{ sit <i>vel</i> fuerit : ti simus <i>vel</i> fuerimus, ti sitis
	{ vel fueritis, ti sint <i>vel</i> fuerint.

B

Plusquam-

- Plusquam. { Doctus essem vel fuisset, tus esses vel fuisses,
 rus esset vel fuisset: ti essemus vel fuissemus
 ti essetis vel fuissetis, ti essent vel fuissent.
- Futurum. { Doctus ero vel fuero, tus eris vel fueris, tus e-
 rit vel fuerit: ti erimus vel fuerimus, ti eri-
 tis vel fueritis, ti erunt vel fuerint.

Infinitivus.

Præsens & Præterit. Imperfect. Doceri. Perfectum & Plusquamperfect. Doctus vel doctum esse vel fuisse. Futu-
 rum, doctum iri, docendus vel docendum esse. Supinum,
 doctū. Participium præteriti temporis, doctus. Futuri,
 docendus.

Thema Verbi Activi Conjugationis Tertia.

Lego, legis, legi, legere, legendi, legendo, legendum,
 lectum, legens, lecturus.

Indicativus.

- Præsens. { Lego, legis, legit: legimus, legistis, legunt.
- Imperfect. { Legebam, bas, bat: bamus, baris, bant.
- Perfect. { Legi, isti, it: imus, istis, erunt vel ere.
- Plusquam. { Legeram, ras, rat: ramus, ratis, rant.
- Futurum. { Legam, ges, get: gemus, getis, gent.

Imperativus.

- Præsens. { Lege, legat: amus, ite, ant.
- Alt.-vox. { Legito, ito: amus, tote, anto.

Optat. Subjunct. & Potent.

- Præsens. { Legam, gas, gat: gamus, gatis, gant.
- Imperfect. { Legerem, res, ret: remus, retis, rent.
- Perfect. { Legerim, ris, rit: rimus, ritis, rint.
- Plusquam. { Legissem, ses, set: semus, setis, sent.
- Futurum. { Legero, ris, rit: rimus, ritis, rint.

Infinitivus.

Præsens & præterit. Imperfect. Legere. Perfect. & Plus-
 quamperfect. Legisse. Futurum, Lecturus vel lecturum esse.
Tres Gerundii voces, Legendi, legendo, legendum. Supi-
 num, Lectum. Participium præsentis temporis, Legens.
 Futuri, Lecturus.

Thema Verbi Passivi Conjugationis Tertia.

Legor, legeris vel legere, lectus sum vel fui, legi, legen-
 di, legendo, legendum, lectu, lectus, legendus.

Indicat.

Præsens.	{ Legor, geris vel gere, gitor: imur, imini, untur.
Imperfect.	{ Legebar, baris vel bare, batur: bamur, bami- mini, bantur.
Perfect.	{ Lectus sum vel fui, tus es vel fuisti, tus est vel fuit: ti sumus vel fuimus, ti estis vel fu- istis, ti sunt fuerunt vel fuere.
Plusquam.	{ Lectus eram vel fueram, tus eras vel fueras, tus erat vel fuerat: ti eramus vel tueramus, ti eratis vel fueratis, ti erant vel fuerant.
Futurum.	{ Legar, geris vel gere, getur: emur, emini, en- tur.

Imperativus.

Præsens.	{ Legere, atur: amur, imini, antur.
Alt-vox.	{ Legitor, tor: amur, iminor, untor.

Optat. Subjunct. & Potent.

Præsens.	{ Legar, aris vel are, atur: amur, amini, antur.
Imperfect.	{ Legerer, reris vel rere, retur: remur, remini, rentur.
Perfect.	{ Lectus sim vel fuerim, tus sis vel fueris, tus sit vel fuerit: ti simus vel fuerimus, ti sitis vel fueritis, ti sint vel fuerint.
Plusquam.	{ Lectus essem vel fuissem, tus esses vel fuisses, tus esset vel fuisset: ti essemus vel fuissemus, ti essetis vel fuissetis, ti essent vel fuissent.
Futurum.	{ Lectus ero vel fuero, tus eris vel fueris, tus erit vel fuerit: ti erimus vel fuerimus, ti eritis vel fueritis, ti erunt vel fuerint.

Infinitivus.

Præsens & præterit. Imperfect. Legi. Perfect. & plus-
quamperfect. Lectus vel lectum esse vel fuisse. Futurum,
Lectum iri. Legendus vel legendum esse. Supinum, lectu.
Participium præteriti temporis, lectus. Futuri, legendus.

Thema Verbi Activi Conjugationis Quartæ.

Audio, audis, audiui, audire, audiendi, audiendo, audi-
endum, auditum, audiens, auditorus.

Indicativus.

Præsens.	{ Audio, audis, audit: audimus, auditis, audiunt.
Imperfect.	{ Audiebam, bas, bat: bamus, batis, bant.

Perfect. { Audivi, visti, vit : vimus, vistis, verunt *vel* vere
 Plusquam. { Audiveram, ras, rat : ramus, ratis, rant.
 Futurum. Audiam, es, et : emus, etis, ent.

Imperativus.

Præsens. { Audi, audiat : iamus, ite, iant.
 Alt-vox. { Audito, ito : iamus, itote, iunto.

Oprat. Subjunct. & Potent.

Præsens. { Audiam, ias, iat : iamus, iatis, iant.
 Imperfect. { Audirem, res, ret : remus, retis, rent.
 Perfect. { Audiverim, ris, rit : rimus, ritis, rint.
 Plusquam. { Audivissem, ses, set : semus, setis, sent.
 Futurum. { Audivero, ris, rit : rimus, ritis rint.

Infinitivus.

Præsens & præterit. imperfect. Audire. Perfect. & plusquamperfect. Audivisse. Futurum, Auditorus *vel* Auditurum esse. *Tres Gerundii voces*, Audiendi, Audiendo, Audiendum. Supinum, Auditum. Participium præsentis temporis, Audiens. Futuri, Auditorus.

Thema Verbi Passivi Conjugationis Quarta.

Audior, audiris *vel* audire, auditus sum *vel* fui, audiri, audiendi, audiendo, audiendum, auditu, auditus, audiendus.

Indicativus.

Præsens. { Audior, audiris *vel* audire, auditur : audimur, audimini, audiuntur.
 Imperfect. { Audiebar, baris *vel* bare, batur : bamur, baminini, bantur.
 Perfect. { Audirus sum *vel* fui, tus es *vel* fuisti, tus est *vel* fuit : ti sumus *vel* fuimus, ti estis *vel* fuistis, ti sunt fuerunt *vel* fuere.
 Plusquam. { Auditus eram *vel* fueram, tus eras *vel* fueras, tus erat *vel* fuerat : ti eramus *vel* fueramus, ti eratis *vel* fueratis, ti erant *vel* fuerant.
 Futurum. { Audiar, eris *vel* ere, etur : emur, emini, entur.

Imperativus.

Præsens. { Audire, audiatur : amur, imini, antur.
 Alt-vox. { Auditor, tor : amur, iminor, untor.

Oprat. Subjunct. & Potent.

Præsens. { Audiar, aris *vel* are, atur : amur, amini, antur.
 Imperfect. { Audirer, eris *vel* ere, etur : emur, emini, entur.
 Perfect.

Perfect.	{ Auditus sim vel fuerim, tus sis vel fueris, tus sit vel fuerit : ti simus vel fuerimus, ti sitis vel fueritis, ti sint vel fuerint.
Plusquam.	{ Auditus essem vel fuisset, tus esses vel fuisses, tus esset vel fuisset: ti essemus vel fuissetus ti essetis vel fuissetis, ti essent vel fuissent.
Futurum.	{ Auditus ero vel fuero, tus eris vel fueris, tus erit vel fuerit: ti erimus vel fuerimus, ti eritis vel fueritis, ti erint vel fuerint.

Infinitivus.

Præsens & præterit. Imperfect. Audiri. Perfect. & Plusquamperfect. Auditus vel auditum esse vel fuisse. Futurum, Auditum iri, audiendus vel audiendum esse. *Tres Gerundii voces*, Audiendi, audiendo, audiendum. Supinum, Auditum. Particip. præterit. temp. Auditus. Futuri, Audiendus.

E O.

Indicativus.

Præsens.	{ Eo, is, it : imus, itis, eunt.
Imperfect.	{ Ibam, bas, bat : bamus, batis, bant.
Perfectum.	{ Ivi, visti, vit : vimus, vistis, verunt vel vere.
Plusquam.	{ Iveram, ras, rat : ramus, ratis, rant.
Futurum.	{ Ibo, bis, bit : bimus, bitis, bunt.

Imperativus.

Præsens.	{ I, eat : eamus, ite, eant.
Alt-vox.	{ Ito, ito : eamus, itote, eunto.

Optat. Subjunct. & Potent.

Præsens.	{ Eam, eas, eat : eamus, eatis, eant.
Imperfect.	{ Irem, ires, iret : iremus, iretis, irent.
Perfectum.	{ Iverim, ris, rit : rimus, ritis, rint.
Plusquam.	{ Ivissim, ses, set : semus, setis, sent.
Futurum.	{ Ivero, ris, rit : rimus, ritis, rint.

Infinitivus.

Præsens & præterit. Imperfect. Ire. Perfect. & plusquamperfect. Ivisse. Fatur. Iturus vel iturum esse. *Tres Gerundii voces*, Eundi, eundo, eundum. Supina. Itum, itu. Particip. præsent. temporis, Iens. Futuri, Iturus.

QUEO *similiter Conjugatur.* VOLO.

Indicativus.

Præsens.	{ Volo, vis, vult : volumus, vultis, volunt.
Imperfect.	{ Volebam, bas, bat : bamus, batis, bant.
Perfect.	{ Volui, isti, it : imus, istis, erunt vel ere.

Plusquam. { Volueram, ras, rat : ramus, ratis, rant.
 Futurum. { Volam, les, let : lemus, letis, lent.

Deest huic Verbo Modus Imperativus.

Optat. Subjunct. & Potent.

Præsens. { Velim, lis, lit : limus, litis, lint.
 Imperfect. { Vellem, les, let : lemus, letis, lent.
 Perfect. { Voluerim, ris, rit : rimus, ritis, rint.
 Plusquam. { Voluisssem, ses, set : semus, setis, sent.
 Futurum. { Voluero, ris, rit : rimus, ritis, rint.

Infinitivus.

Præsens & præterit. Imperfect. Velle. Perfect. & Plusquamperfect. Voluisse. Futurum deest. Participium præsentis temporis, Volens.

N O L O.

Indicativus.

Præsens. { Nolo, nonvis, nonvult : nolumus, nonvultis, nolunt.
 Imperfect. { Nolebam, bas, bat : bamus, batis, bant.
 Perfectum. { Nolui, isti, it : imus, istis, erunt vel ere.
 Plusquam. { Nolueram, ras, rat : ramus, ratis, rant.
 Futurum. { Nolam, les, let : lemus, letis, lent.

Imperativus.

Præsens. { Noli, Nolite.

Alt-vox. { Nolito, Nolitote.

Optat. Subjunct. & Potent.

Præsens. { Nolim, lis, lit : limus, litis, lint.
 Imperfect. { Nollem, les, let : lemus, letis, lent.
 Perfectum. { Noluerim, ris, rit : rimus, ritis, rint.
 Plusquam. { Noluissem, ses, set : semus, setis, sent.
 Futurum. { Noluero, ris, rit : rimus, ritis, rint.

Infinitivus.

Præsens & præterit. Imperfect. Nolle. Perfect. & plusquamperfect. Noluisse. Futurum, deest. Participium præsentis temporis, Nolens.

F E R O.

Indicativus.

Præsens. { Fero, fers, fert : ferimus, fertis, ferunt.
 Imperfect. { Ferebam, bas, bat : bamus, batis, bant.

Perfect.

Perfectum. { Tuli, listi, lit : limus, listis, lerunt *vel* lere.
 Plusquam. { Tuleram, ras, rat : ramus, ratis, rant.
 Futurum. { Feram, res, ret : remus, retis, rent.

Imperativus.

Præsens. { Fer, ferat : feramus, ferte, ferant,
 Alt-vox. { Ferto, ferto : feramus, fertote, ferunto.
Optat. Subjunct. & Potent.

Præsens. { Feram, ras, rat : ramus, ratis, rant.
 Imperfect. { Ferrem, res, ret : remus, retis, rent.
 Perfectum. { Tulerim, ris, rit : rimus, ritis, rint.
 Plusquam. { Tulissem, ses, set : semus, setis, sent.
 Futurum. { Tulero, ris, rit : rimus, ritis, rint.

Infinitivus.

Præsens & præterit. Imperfect. Ferre. Perfect. & plusquamperfect. Tulisse. Futurum, Latutus *vel* laturum esse. *Tres Gerundii voces*, Ferendi, ferendo, ferendum. Supinum, Latum. Participium præsentis, Ferens. Futuri, Laturus.

F E R O R.

Indicativus.

Præsens. { Feror, ferris *vel* ferre, fertur : ferimur, ferimini, feruntur.
 Imperfect. { Ferebar, baris *vel* bare, batur : bamur, bamin, bantur.
 Perfect. { Latus sum *vel* fui, tus es *vel* fuisti, tus est *vel* fuit : ti sumus *vel* fuimus, ti estis *vel* fuistis, ti sunt fuerunt *vel* fuere.
 Plusquam. { Latus eram *vel* fueram, tus eras *vel* fueras, tus erat *vel* fuerat : ti eramus *vel* fueramus, ti eratis *vel* fueratis, ti erant *vel* fuerant.
 Futurum. { Ferar, reris *vel* rere, retur : remur, remini, rentur.

Imperativus.

Præsens. { Ferre, ratur : amur, imini, antur.
 Alt-vox. { Fertor, tor : amur, iminor, untor.
Optat. Subjunct. & Potent.

Præsens. { Ferar, feraris *vel* ferare, ratur : ramur, rami, ni, rantur.
 Imperfect. { Ferrer, reris *vel* rere, retur : remur, remini, rentur.

Perfect.

- Perfect.** } Latus sim vel fuerim, tus sis vel fueris, rus sit
vel fuerit: ti simus vel fuerimus, ti sitis vel
fueritis, ti sint vel fuerint.
- Plusquam.** } Latus essem vel fuisset, tus esses vel fuisses,
tus esset vel fuisset: ti essemus vel fuissetus,
ti essetis vel fuissetis, ti essent vel fuissent.
- Futurum.** } Latus ero vel fuero, tus eris vel fueris, tus
erit vel fuerit: ti erimus vel fuerimus, ti
eritis vel fueritis, ti erunt vel fuerint.

Infinitivus.

Præsens & præterit. Imperfect. Ferri. Perfect. & plusquamperfect. Latus vel latum esse veluisse. Futurum, Latum iri ferendus vel ferendum esse. Supinum, Latu. Participium præteriti temporis, Latus. Futuri, Ferendus.

F I O.

Indicativus.

- Præsens.** } Fio, sis, fit: fimus, fitis, fiunt.
- Imperfect.** } Fiebam, bas, bar: bamus, batis, bant.
- Perfect.** } Factus sum vel fui, tus es vel fuisti, tus est vel
fuit: ti sumus vel fuimus, ti estis vel fu-
istis, ti sunt fuerunt vel fuere.
- Plusquam.** } Factus eram vel fueram, tus eras vel fueras,
tus erat vel fuerat: ti eramus vel fueramus,
ti eratis vel fueratis, ti erant vel fuerant.
- Futurum.** } Fiam, fies, fiet: fiemus, fietis, fient.

Imperativus.

- Præsens.** } Fiat: fiamus, fite, fiant.
- Alt-vox.** } Fito, fito: fiamus, fitore, fiunto.

Optat. Subjunct. & Potent.

- Præsens.** } Fiam, fias, fiat: fiamus, fiatis, fiant.
- Imperfect.** } Fierem, res, ret: remus, retis, rent.
- Perfect.** } Factus sim vel fuerim, tus sis vel fueris, tus sit
vel fuerit: ti simus vel fuerimus, ti sitis vel
fueritis, ti sint vel fuerint.
- Plusquam.** } Factus essem vel fuisset, tus esses vel fuisses,
tus esset vel fuisset: ti essemus vel fuissetus
ti essetis vel fuissetis, ti essent vel fuissent.
- Futurum.** } Factus ero vel fuero, tus eris vel fueris, tus e-
rit vel fuerit: ti erimus vel fuerimus, ti eri-
tis vel fueritis, ti erunt vel fuerint.

Infinitivus.

Infinitivus.

Præsens & præterit. Imperfect. Fieri. Perfect. & plusquamperfect. Factus vel factum esse vel fuisse. Futurum, Factum iri, faciendus vel faciendum esse. *Tres Gerundiæ voces*, Faciendi, faciundo, faciendum. Supinum, factu. Particip. præterit. temporis, factus. Futuri, faciendus.

Indicativus.

Præsens.	{	Sum, es, est : sumus, estis, sunt.
Imperfect.		Eram, eras, erat : eramus, eratis, erant.
Perfect.		Fui, isti, it : imus, istis, erunt vel ere.
Plusquam.		Fueram, ras, rat : ramus, ratis, rant.
Futurum.	{	Ero, eris, erit : erimus, eritis, erunt.

Imperativus.

Præsens.	{	Sis vel es, sit : simus, sitis vel este, sint.
Alt.-vox.		Esto, esto : simus, estote, sunt.

Optat. Subjunct. & Potent.

Præsens.	{	Sim, sis, sit : simus, sitis, sint.
Imperfect.		Essem, ses, set : semus, setis, sent.
Perfect.		Fuerim, ris, rit : rimus, ritis, rint.
Plusquam.		Fuissem, ses, set : semus, setis, sent.
Futurum.	{	Fuero, ris, rit : rimus, ritis, rint.

Infinitivus.

Præsens & præterit. Imperfect. esse. Perfect. & plusquamperfect. fuisse. Futurum, futurus vel futurum esse. Unum participium habet præsentis temporis ens.

Terminationes Participiorum.

Terminationes Participiorum sunt octo, *Ans, ens, tus, sus, xus, uus, rus, dus.*

Participiorum Declinatio.

Quæ desinunt in *ans* & in *ens*, sequuntur tertiam Nominis Declinationem. Reliqua verò declinantur ut *Bonus, bona, bonum.*

DE RUDIMENTIS DEFINITIONUM, Divisionum, & Accidentium,

M A G I S T E R.

Nomen quid est?

P. Pars Orationis, qua res quæque appellatur, sive ea res sub sensum cadat: ut *lapis, manus*: sive non cadat: ut *Deus, Angelus*.

Sunt quæ inter substantiva & adjectiva mediam obtinent naturam, & vocantur ambigua, ut commilito & conrubernalis, Rex & similia.

Propriorum Nomina tria sunt genera: Prænomen, No-

men, Cognomen.

M. Recitato

P. Declinatio, Genus, Numerus, Casus, & Comparatio.

M. Declinatio quid est?

P. Est finalis Syllabæ variatio per Casus.

M. Quid adfers de Genere?

Masculinum & Fæmininum per terminationes & authoritatem noscuntur, in his quæ sexum non recipiunt, ut lapis, digitus, propter sola

M. Quomodò dividitur Nomen?

P. In Substantivum & Adjectivum.

M. Quid est Substantivum Nomen?

P. Quod nihil addi postulat ad suam significationem exprimendam: ut arcus.

M. Quid est Adjectivum?

P. Quod Substantivo indiget cui in Oratione adhæreat: ut, piger. Est autem Substantivum duplex, Proprium & Appellativum.

M. Quod Nomen appellas Proprium?

P. Quod rem unam singulam significat: ut, Hercules, Hæstor.

M. Quod Appellativum vocas?

P. Quod rem multis communem significat: ut, Homo, Animal.

M. Recitato

P. Declinatio, Genus, Numerus, Casus, & Comparatio.

M. Declinatio quid est?

P. Est finalis Syllabæ variatio per Casus.

M. Quid adfers de Genere?

P. Genera sunt numero septem: Masculinum, Fæmininum, Neutrum, Cômune duum, Cômune trium, Promiscuum & Dubiū.

M. Defini singulatim omnia.

P. Nomen Masculini generis appello, quod ad mares pertinet: ut, Terentius, Scriba: vel quod adjectivis masculinis jungitur. Nomen fæminini generis est quod ad fæminas pertinet: ut, Cornelia, mater: vel quod adjectivis fæmininis jungitur.

Neutri

Neutri generis nomen est quod adjecti- *adjectiva re-*
vis neutri generis tantum jungi solet : ut, *perta sunt, in*
saxum, jumentum. *subjunctivis*

Commune duum est in quo sexus facile *genera : alio-*
discernitur : ut, *bos, jus* : Commune trium *qui generum*
est quod cum substantivo cujusvis generis *usus non esset*
convenire potest : ut, *velox*. Promiscui ge- *necessarius.*
neris sunt, in quibus sexus difficiliter distin-
guitur : ut, *passer, anser, aquila*. Nomen du-
bii generis est quod pro eadem re in vario
genere reperitur, solo authorum arbitrio :
ut, *dies, flix*.

M. De numero quid est dicendum ?

P. Numeri duo sunt : nam homo est singularis numeri,
quia unam rem significat; homines verò pluralis, quia plu-
ra significat.

Collectivum

Admonitio.

nomen, ut Con-

Quædam nomina sunt primitiva, quæ *cio, populus,*
dam ex his facta, vel inflexione ultimæ syl- *gens, vim obti-*
labæ : ut, à *Justo, justitia*; vel compositi- *net pluralem.*
one partium plurium : ut, *Ineluctabilis*. E- *Item copulatum*
adem ratio cæterarum partium quod atti- *ut, Virgilius &*
net ad primitiva & derivativa, item ad *Terent.* *Quæ-*
simplicia & composita. *dam sunt voce*

M. Nihilne amplius adfers de casu præ- *pluralia, vi sin-*
ter id quod est dictum prius? *gularia, ut Ka-*

P. Nominativus dicitur rectus, reliqui *lenda, Nonæ,*
obliqui. *Idus.*

Comparatio Nominum.

M. Quæ nomina comparantur ?

P. Adjectiva, quorum significatio potest augeri vel
minui.

M. Quot sunt gradus Comparationis ?

P. Gradus Comparationis sunt tres, Positivus, Com-
parativus & Superlativus.

M. Quomodo hi gradus significatione differunt ?

P. Positivus rem sine excessu significat : ut, *Candidus,*
white. Comparativus, est qui exponi potest per positivum,
& adverbium Magis, ut, *Candidior, whiter*. Superlativus,
qui resolvitur in suum positivum, cum adverbio valde vel
maximè; ut, *Candidissimus, whitest, or most white*.

Obser-

Observatio.

Interrogativum est quod de re aliquâ quærimus.

Relativum quod aliquid ex præcedente oratione repetit.

Partitivum est quod aut multos sigillatim significat, ut, uterque, unusquisque; aut unum ex multis, ut, alter, alius.

Observabis præterea, puer, **Nomen** multifariam dici: nam aliud **interrogativum**; ut *Quis*: Aliud **relativum**; ut *Qui*: Aliud **collectivum**; ut *populus*: Aliud **partitivum**; ut *Quisque*: Aliud **patronymicum**; ut *Tydidēs*: Aliud **Gentile**; ut *Græcus*, *Scotus*: Aliud **possessivum**; ut *Regius*, *patrius*: Aliud **numeratione** repetit. le, & id non unâ ratione: nam alia dicuntur.

Cardinalia :	} ut {	unum, duo, tres, &c.
Ordinalia :		primus, secundus.
Distributiva :		singuli, bini, terni.
Multiplicativa :		simplex vel simplus. duplex vel duplus.

Sunt item quædam numeralia in *arius*: ut *binarius*, *ternarius*.

DE PRONOMINE.

Pronomen est pars Orationis; quæ pro ipso nomine posita definitam significat personam.

M. Quomodo partiris pronomina?

P. In Demonstrativa, Relativa, Possessiva & Gentilia.

M. Fac ut definias singula.

P. Pronomen Demonstrativum est quod rem demonstrat: ut *Ego*, *tu*, *sui*.

Sui à priori Relativum est quod aliquid ex præcedentem sensum non de te oratione repetit: ut *Ille*, *ipse*, *iste*, *hic*, *is*, & *siderat*, unico compositum *idem*, quæ interdum demonstrativa sunt.

Possessivum est quod significat rem tantum est, proinde quam possidem: ut *Meus*, *tuus*, *suus*, *noster* non est. *Sui* & & *vester*.

Pronomen Gentile five patrium, quod sunt, hoc est, ad significat patriam cum differentia certæ eandem personæ; ut *Nostras* & *vestras*.

M. Quot sunt Pronomina primitiva?

P. Octo; *Ego*, *tu*, *sui*, *ille*, *ipse*, *iste*, *hic*, *is*.

M. Quot sunt derivativa?

P. Septem; *Meus*, *tuus*, *suus*, *noster*, *vester*, *nostras*, *vestras*. M. Da

M. Da accidentia pronomini?

vel pronomi-

P. Genus, numerus, persona, casus, declinatio. num octo sunt

M. Quid de genere pronominum sentis? principalia,

P. Quinque sunt generis omnis sub terminatione una; Ego, tu, sui, nostras & vestras. septem derivativa.

Cætera verò sub tribus terminationibus:

Ille, illa, illud. Meus, mea, meum.

M. Numeri quot sunt?

P. Duo: singularis, ut Ego, pluralis, ut Nos.

M. Casus in pronomine quot?

P. Sex, quemadmodum in nomine.

M. In pronomine quot sunt personæ.

P. Tres; Prima, { Ego.

Secunda, { ut, } Tu tantum.

Tertia, { Ille & reliqua.

Omnis vocativus est secundæ personæ.

De Compositione Pronominum.

PRONOMINA inter se componuntur: ut, Ego, tu, sui, cum ipse per omnes casus: ut, Ego ipse, tu ipse, sui ipsius. Iste & Ille cum hic, isthic, isthac, isthoc vel isthuc. Huius, istius, Accus. Isthunc, isthanc, isthoc vel isthuc. Ab illius, cum genitivo Isthoc, isthac, isthoc. plur. Nom. & Accus. Isthac. Eodem modo declinatur, Illic, illac, illoc vel illuc. Item Is & Ille componuntur cum Adverbio, Ecce; ut Eccum, eccam, eccos, eccas; ab ecce & is. El- lum, ellam, ellos, ellas; ab ecce & ille.

Idem, eadem, idem, ab is & demum adverbio. Alii ab is & syllabica adiectione idem.

Item pronomina componuntur cum conjunctione ne, ut, Hiccine, hæccine, hoccine. Accus. Hunccine, hauncine, hoc- cine. Abl. Hoccine, haccine, hoccine. plur. Hæccine in neu- tro genere in nominativo & accusativo.

Item hi ablativi, me, te, se, nobis, vobis, componuntur cum præpositione cum: ut, mecum, tecum, &c. quicum, & quibuscum huc referri possunt. Componuntur etiam cum nominibus; ut, huiusmodi, ejusmodi.

Componuntur denique cum syllabicis adiectionibus, met, te, ce, pte, tim: ut, Egomet, tute, huiusce, suapte, mea- tim, Legitur & reapse, quod idem est cum reipse.

DE

D E V E R B O.

Verbum est pars Orationis, quæ modis & temporibus inflexa, aut agere significat: ut, *Verbero*; aut pati; ut, *Verberor*; aut esse; ut, *Sum*.

M. Quæ est prima Verborum divisio?

P. Verbum imprimis dividitur in personale, quod certis personis distinguitur: ut, *Lego, legis, legit*. Et Impersonale; quod diversarum personarum vocibus non variatur: ut, *pœnitet, tædet, miseret*.

Tria sunt Verborum Genera, quoad significationem, Activum, Passivum, Neutrum.

Tria sunt Verborum Genera, quoad terminationem, desinunt enim verba vel in *o*, vel in *r*, vel in *m*.

M. Quot sunt Verborum Genera significationis pariter, & terminationis respectu?

P. Quinque, Activum, Passivum, Neutrum, Deponens, & Commune.

Activum.

Activum est quod in *o* finitum, passivum in *or* formare potest: ut, *Doceo, doceor*.

Passivum est quod in *or* finitum activum formam, *r* dempto resumere potest: ut *Audior, audio*.

Quædam significant actio-

Neutrum.

Neutrum est quod in *o* vel in *m* finitum, nem absolutam, passivam formam admittere non solet: ut, ut *sto, quædam Curro, ambulo, sum*.

passionem, ut

Deponens.

Calesco.

Deponens est quod in *or* semper finitum vel verbi activi significationem habet: ut, *Loquor mendacium*: vel neutri; ut, *Philosophor*.

Commune.

Quod in *or* finitum, tam activam quam passivam significationem habet: *Experior, hortor, amplexor, interpretor, consolor, stipulor, adulator, ementior*: multaque id genus alia, quæ extra participia non capiuntur passivè, nisi apud auctores vetustissimos.

Passivè expo-

nantur, si pri-

mitiva habent

passiva, ut ma-

creasco, id est,

M. Observa, mi puer, quatuor formas factorum Verborum: nam quædam in *sc*o finituntur, quæ Augmentativa appellantur: ut, *agresco, macresco*: formantur omnia à secunda personâ, addendo *co*; & sunt conjugationis tertiæ.

Alia

Alia desinunt in *rio*, & desiderativa di- *maceror*. *Ubi*
cuntur, quia desiderium præter primiti- *deest passivum*,
vum designant: ut *Cenaturio*, id est, *cupio exponuntur per*
cœnare. Omnia sunt quartæ conjugationis, *Adjectivum*
& à supino in *u* deducuntur, addendo *rio*, *primitivi* &
& brevlando *u*. *verbum fio*, ut

Alia sunt frequentativa in *to*, *so*, *xo*, *or*, & *albesco*, id est,
significant frequenter cum suis primitivis; *albus fio*.
ut *dormito*, i. e. frequenter dormio: *verso*, In *fco*, signifi-
nexo, *sector*, omnia sunt conjugationis pri- *cant passionem*
mæ, & formantur à supino in *u*, vel mutan- *intrinsecam*: ut
do *atu* in *ito*. vel *u* in *so*, ut *clamatu*, *clami-* *calesco*. In *fio*
to, *verso*, *verso*. *autem extrinse-*

Sunt denique in *so* desinentia quæ vo- *cam*. i. e. quæ
cantur inchoativa itionis, ut *Viso*, id est, *eo aliunde est*, ut
ad videndum, *Capesso*, id est, *eo ad capiendum*. *calesco*. For-
omnia sunt conjugationis tertiæ. *manetur à supi-*

M. Da accidentia Verbo?

no posteriore.

P. Verbo accidunt ista; *modus, tempus, Diminutiva in*
persona, conjugatio, & numerus. *lo vel sso exe-*

unt: ut *sorbillo*, *cantillo*, *pitisso*, i. e. *modice sorbeo*, *canto*, *bibo*.
Imitativa sunt quæ imitationem significant, ut patrisso. At *La-*
tini hac formâ non adeo delectati sunt, unde pro Gracisso, Græcor
usi sunt, ut Cornicor, a cornice, Vulpinor a vulpe, Bacchor a baccho

De sex Modis.

M. **I**ubeo te definiri sex modos verbi.

P. **I**ndicativus modus, quo simpliciter aliquid fieri,
aut non fieri significamus: ut *Probitas laudatur* & *alget*.

Imperativus modus, quo inter imperandum utimur:
ut, *Pasce capellas*.

Optativus, quo optamus rem aliquam fieri: ut,

O mihi præteritos referat si Jupiter annos.

Optativus po-

Optativus semper adhæret adverbio op-
randi, expresso vel subaudito.

tentialis & sub-
junctivus dis-

Potentialis, quo posse, velle, aut debere
fieri aliquid significamus; ut,

cernuntur non
voce, sed signifi-

Quis rem tam veterem pro certo affirmet?

catu & signis,

Subjunctivus qui sententiam non absolvit,
nisi alteri subjiçiat verbo; ut,

Subjunctivus
aliquam con-

Cum fueris felix multos numerabis amicos.

Infinitivus, qui agere quidem aut pati signi bet *annexam*.

figat.

ficat, at citra certam numeri & personæ differentiam; ut,
Malim esse probus quam haberi.

M. Dēfini quinque temporum differentias.

P. Præsens, quo actio nunc geri significatur; ut, *Scitē scribit frater tuus.*

Imperfectum, quo actio incepta; sed non perfecta, significatur; ut,

*Hic Templum Junoni ingens Sidonia Dido
 Condebat.* —

Præteritum Perfectum, quo perfecta absolutaq; significatur actio; ut, *Expedivi negotia tua.*

Plusquamperfectum nun- Plusquamperfectum significat rem perfectam, sed respectu alterius præteriti; ut,

quam legitur *Diruta Marte tuo Lyrnesia mœnia vidi,*
nisi subiectum *Et fueram patria pars ego magna mea.*

imperfecto, Futurum, quo res in futuro gerenda dicitur; ut,
aut perfectio *Ibimus, o Nymphæ, monstrataq; saxa petemus.*

cujus respectu De persona, numero, & conjugatione satis dictum prius.

Et hoc notum *De Gerundii Vocibus.*

sortitur. Voces Gerundii & Supina significationem præsentis Infinitivi habent unde deducuntur.

De Participio.

M. **P**articipium quid est?

P. Est pars Orationis, quæ à nomine genera & casus, à verbo tempora & significationes, ab utroque numerum accipit.

M. Da accidentia participio.

P. Accidunt participio, genus, casus, tempus, significatio, numerus.

M. De genere, numero, casu, & declinatione participiorum satis dictum est supra. Restat igitur, ut de tempore & significatione dicatur: sed imprimis explica temporum differentias.

P. Participia in *ans* & in *ens* finita, præsentis sunt temporis; ut, *Vigilans, Dormiens.*

Ab activo ca- Præteriti temporis sunt ea quæ exeunt in
dunt præsens *tus, sus, xus, uus:* ut, *doctus, visus, nexus, mortuus*

in ns, & futu- Futuri vero desinentia in *rus* & *dus;* ut,
rum in rus. *Lecturus, Legendus.*

M. De

M. De significatione Participiorum quid sentis ? *A passivo præteritum in tus,*

P. Ea Participia activè significant quæ sus, xus. *Futurum in dus.* ab activis cadunt : ut *Docens, docturus, à turum in dus.* *doceo: Metens, messurus, à meto.* *A neutris præ-*

Quæ à Passivis descendunt, significant passivè; ut *auditus, audiendus, ab audior.* *A neutris præ-*

A neutris cadentia, neutraliter significant: ut currens, cursurus, à curro. *A deponente* *cadunt tria,* *A quibusdam descendunt Participia in dus, ut dubitandus, vigilandus, carendus, dolendus.* *præsens in ns, præteritum in*

Participia formata à deponentibus imitantur significationem suorum verborum : uis. *Futurum in rus.* *Et aliquando in dus.* Ovid. *Non tibi sic dices, Phylli sequendus eram;* cum scilicet deponens regit accusativum.

Communium verborum participia præteriti temporis, communem significationem induunt: at in *ns & rus* finita, activam tantum, in *dus* passivam solum. *duo futura, rus, dus.*

M. Fac memineris omnia Participia derivata esse.

P. Fiet.

Observatio.

Similia sunt Participia ista : *Tunicatus, togatus, ansatus, personatus, larvatus, pedatus,* & innumera hujus generis vocabula, quæ à nominibus, non à verbis derivantur.

De Adverbio.

M. Adverbium quid est ?

P. Pars Orationis non flexa, quæ adjecto verbo vel adjectivo sensum ejus perficit atque explanat.

M. Recense accidentia Adverbio ?

P. Significatio & Comparatio.

M. Significationes quot sunt ?

P. Penè innumeræ.

M. Recita aliquot usitatiores & imprimis adverbia quæ referuntur ad quietem vel motionem in loco ?

P. 1. *Hic, istic, illic, intus.* 2. *foris.* 1. *Hæc respondent ad nusquam, ubicunq, ubivis, alibi, sicubi, ubi.* 2. *Peregrè, foris superius, inferius, ubi, ubilibet, aliubi,* & nusquam nunc quietem alicubi, inibi, necubi. *nunc motionem significant.*

C

M. Recense

ficat, at citra certam numeri & personæ differentiam; ut,
Malim esse probus quam haberi.

M. Dēfini quinque temporum differentias.

P. Præsens, quo actio nunc geri significatur; ut, *Scitē scribit frater tuus.*

Impertectum, quo actio incepta; sed non perfecta, significatur; ut,

*Hic Templum Junoni ingens Sidonia Dido
 Condebat.* —————

Præteritum Perfectum, quo perfecta absolutaq; significatur actio; ut, *Expedivi negotia tua.*

Plusquamperfectum nun- Plusquamperfectum significat rem perfectam, sed respectu alterius præteriti; ut,

quam legitur *Diruta marte tuo Lyrnesia mœnia vidi,*
nisi subiectum *Et fueram patriæ pars ego magna mea.*

imperfecto, Futurum, quo res in futuro gerenda dicitur; ut,
aut perfecto *Ibimus, ô Nymphæ, monstrataq; saxa petemus.*

cujus respectu De persona, numero, & conjugatione satis dictum prius.

Et hoc notum *De Gerundii Vocibus.*

Voces Gerundii & Supina significationem præsentis Infinitivi habent unde deducuntur.

De Participio.

M. **P**articipium quid est?

P. Est pars Orationis, quæ à nomine genera & casus, à verbo tempora & significationes, ab utroque numerum accipit.

M. Da accidentia participio.

P. Accidunt participio, genus, casus, tempus, significatio, numerus.

M. De genere, numero, casu, & declinatione participiorum satis dictum est supra. Restat igitur, ut de tempore & significatione dicatur: sed imprimis explica temporum differentias.

P. Participia in *ans* & in *ens* finita, præsentis sunt temporis; ut, *Vigilans, Dormiens.*

Ab activo ca- Præteriti temporis sunt ea quæ exeunt in
dunt præsens *tus, sus, xus, uus:* ut, *doctus, visus, nexus, mortuus*

in ns, & futu- Futuri vero desinentia in *rus* & *dus;* ut,
rum in rus. *Lecturus, Legendus.*

M. De

M. De significatione Participiorum quid sentis ? *A passivo præteritum in tus,*

P. Ea Participia activè significant quæ sus, xus. Futurum ab activis cadunt : ut *Docens, docturus, à turum in dus.* *doceo : Metens, messurus, à meto.* *A neutris præ-*

Quæ à Passivis descendunt, significant passivè; ut *auditus, audiendus, ab audior.* *sens in ns, Futurum in rus.*

A neutris cadentia, neutraliter significant : ut *currens, cursurus, à curro.* *A deponente cadunt tria,* *dam descendunt Participia in dus, ut dubi-* *præsens in ns,* *tandus, vigilandus, cavendus, dolendus.* *præteritum in*

Participia formata à deponentibus imitantur significationem suorum verborum : uis. *Futurum* *ut loquens, locutus, locuturus, à loquor.* *in rus. Et ali-* *quando in dus. Ovid. Non tibi sic dices, Phylli sequendus eram;* *cum scilicet deponens regit accusativum.*

Cōmunium verborū participia præteriti temporis, cōmunem significationem induunt: at in *ns & rus* finita, activam tantum, in *dus* passivam solum. *duo futura, rus, dus.*

M. Fac memineris omnia Participia derivata esse.

P. Fict.

Observatio.

Similia sunt Participia ista : *Tunicatus, rogatus, ansatus, personatus, larvatus, pedatus,* & innumera hujus generis vocabula, quæ à nominibus, non à verbis derivantur.

De Adverbio.

M. Adverbium quid est ?

P. Pars Orationis non flexa, quæ adjecto verbo vel adjectivo sensum ejus perficit atque explanat.

M. Recense accidentia Adverbio ?

P. Significatio & Comparatio.

M. Significationes quot sunt ?

P. Penè innumeræ.

M. Recita aliquot usitatiores & imprimis adverbia quæ referuntur ad quietem vel motionem in loco ?

P. 1. *Hic, istic, illic, intus.* 2. *foris.* 1. Hæc respondent ad *nusquam, ubicunq, ubiuis, alibi, sicubi,* ubi. 2. *Peregrè, foris superius, inferius, ubi, ubilibet, aliubi,* & nusquā nunc quietē *alicubi, inibi, necubi.* *nunc motionē significant.*

C

M. Recente

M. Recense adverbia significantia motionem ad locum.

3. Quo ad hæc in- P. 3. Huc, istuc, illuc, alio, aliquo, nequo, interrogativum est. 4. siquo, eo, eodem, quolibet, quovis, utroque, Quorsum ad hæc in- neutro, quocunque, foras: 4. Horsum, alior- interrogativum est. sum, dextrorsum, sinistrorsum, antrorsum, retrorsum, quoquoversum, sursum, deorsum.

M. Recense significantia motum è loco.

5. Hæc respondent ad P. 5. Hinc, istinc, illinc, aliunde, aliunde. 6. His affinia cunde, sicunde, necunde, indidem, unde, sunt humanitus, stirpi- undeliber, undevis, undecunque, utrinq; tus, radicitus, divini- superne, inferne, cælitus, funditus. tus, comminus, eminus: Composita à con vel e & manus.

M. Cedo significantia per locum.

7. Hæc respon- P. 7. Hac, istac, illac, aliquà, quà, siquà, dent ad qua. quacunque, eà, eadem, quaque, nequa.

M. Da temporis.

8. Hæc respon- P. Quando, 8. heri, hodie, cras, pridie, post- dent ad quan- pridie, jampridem, aliàs, olim, perendie, nudius- do. 9. Ad quam- tertius, nudiusquartus, nudiusquintus. 9. Tantis- diu responde per, paulisper, parumper, 10. Quoties, sæpè ra- per tantisper ro, diu, noctu, inter diu, imprimis, jamprimum, &c. 10. Ad hætenus, simul, simulatque, plerumque. quoties, responde per sæpè, raro, & id genus alia. Item per semel, bis, ter, &c.

M. Da quantiratis.

P. Parum, minimè, maximè, sumum, adsumum, longissimè, plurimum, paululum, minimum, satis, omnino.

M. Da numeri.

11. Adde nu- P. Semel, bis, ter, quater, quinquies, sexies, meralia qua septies, octies, novies, decies. 11. Vicies, tri- intercedunt cies, quadrages, quinquages, sexages, septua- decies, vicies, gies, octages, nonages, centies, millies. tricies, quadrages, &c.

M. Da ordinis.

P. Inde, deinde, dehinc, deinceps, imprimis, primum, jam- primum, postremo, denique, tandem, adsumum, in summa, no- vissime, demum.

M. Da qualitatis.

12. Pro ad P. Doctè, scitè, pulchrè, appositè, fortiter, quem usum. gnàviter, & similia. Adverbia de-

M. Da interrogandi.

P. Cur, quare, quamobrem, quid ita, qui -rivantur à no-
nam, quomodo, 12. quò, quantum, quin, ec -mine, ut doctè
quid unde, num. fortiter à do-

M. Da dubitandi.

Aus, fortis. I-

P. Forsan, forsitan, fortassis, fortasse, for- tem à pronomi-
sit, & fors, forte. ne ut hic, istic,

M. Da separandi.

illic, ab hic,

P. Seorsum, aliquando seorsus, privatim, spe- iste, ille. Item
ciatim, egregiè, nominatim, segregatim, viri- à verbo, ut
tim, viciatim, oppidatim, ostiatim, frustulatim, cæsim, trahim
minutatim, bisariam, multifariam. à cado, traho.

Item è præpositione ut intrò ab intra. A nomine & verbo, ut
peditentim, à pes & teneo.

M. Da congregandi.

P. Simul, unà, pariter, universim, vel universe, in totum,
generatim, conjunctim, universaliter, generaliter.

M. Da vocandi.

P. O, heus, eho.

M. Da respondendi affirmativè.

P. Etiam, certè, næ, ita, quidni.

M. Da negandi.

P. Non, haud, nequaquam, minimè, & ne pro non.

M. Da prohibendi.

P. Ne, neutiquam.

M. Da confirmandi.

P. Profecto, certè, sanè, plane, nempe, utique, nimirum, prò-
sus, adeo, scilicet.

M. Da jurandi.

P. Hercule, hercules, pol, ædipol, mehercules, vel me-
hercule, potius, castor, æcastor, mecastor, diusfidius, medi-
usfidius.

M. Da eligendi.

P. Potius, satius, potissimum, imò.

M. Da hortandi.

P. Eia, age, agite, agendum, eodum, sodes, sultis, amabo,
amabo te.

M. Da optandi.

P. Utinam, O, ô, si.

M. Da demonstrandi.

P. En, ecce.

M. Da comparandi.

P. Magis, minus, maxime, minime, tam, quàm, æquè, ac,
atque.

M. Da similitudinis.

P. Ita, itidem, ut, tanquam, quasi, seu, ut, uti, velut, veluti, sicut, sicuti.

M. Da eventus.

P. Fortè, fortuito, casu, fortè, fortuna, vel fortuita.

M. Da intendendi.

13. Adeo, pro P. Valde, magnopere, impense, impendio, oppi-
valde, impri- do, perquam, longè, apprime, immodice, admo-
mis pro valde. dum, adeo, imprimis.

M. Da remittendi.

P. Sensim, paulatim, peditentim, vix, agrè.

M. Da exclusionis.

P. Tanum, solum, tantummodo, solummodo, duntaxat, modo, demum.

M. Da adversitatis.

P. Aliter, secus.

M. Da concedentis.

P. Licet, esto, sit ita, sit sanè.

M. Da negatæ solitudinis.

P. Non solum, non tantum, non modo, nedum.

M. Da rei non peractæ.

P. Ferme, fere, prope, propemodum, tantum, non modo, non.

M. Da explanandi.

P. Putà, utpote, utputa.

M. Da personalia.

14. Alii volunt P. 14. Mecum, tecum, secum, nobis-
esse orationes. cum, vobiscum.

De Comparatione.

Comparantur quæ-
dam adverbia à no-

minibus non nata, ut

sæpe, sæpius, sæpissime,

secus, secius, nuper, nuperrime,

diu, diutius, diutissime.

M. Quæ adverbia comparantur?

P. Adverbia potissimum à nomi-
nibus adjectivis nata: ut doctè, do-

ctius, doctissime.

secus, secius, nuper, nuperrime, diu, diutius, diutissime.

De Præpositione.

Sic vocatur, quia

præponitur appositio-

ni; ut, ad patrem:

semper jungitur, aut in compositione

vel compositioni, ut,

tantum cernitur.

admiror.

M. Præpositio quid est?

P. Pars Orationis, quæ casui

semper jungitur, aut in compositione

tantum cernitur.

M. Da præpositioni accidentia.

P. Præpositioni accidit casuum re-
gimen sive exigentia.

M. Da

M. Da præpositiones accusativum regentes.

P. *Ad, apud, ante, adversus vel adversum, cis, citra, circum, circa, (circiter, contra, erga, extra, infra, inter, intra, iuxta, ob, pone, prope, propter, per, præter, post, penes, secus, secundum, trans, ultra, usq; versus.* Præpositiones accusativum regentes triginta & versus. Verus & usq; suis canibus postponuntur.

M. Recense Præpositiones ablativum regentes.

P. A, ab, abs, absq; cum, coram, Tenus regit aliquoties ge-
clam, de, e, ex, pro, præ, palam, sine, nitivum pluralem: ut cru-
procul, tenus. rum tenus, cumarum tenus

M. Da Præpositiones utrique casui servientes.

P. *In, sub, super, & subter*, modò accusativum, modò ablativum exigunt, sed diversa ferè significatione. *Accusativum adfiscunt; cum junguntur ver-*

M. Da Præpositiones quæ extra compositionem nunquam inveniuntur.

P. *Am, di, dis, re, se, con.*

M. Profer exempla.

P. Am, ut ambio; di, ut diduco; dis, ut plerumq; ablati-
distrabo; re, ut recipio; se ut sepono; con, vum exigunt.
ut conduco. Con amittit n,

M. Quot sunt Præpositiones extra compositionem usu receptæ. *quoties componitur cum di-*

P. Sunt in sumâ plus minus quinquaginta. Eline à vocali incipiente, ut cooperio, coemo; at junctum cum verbo edo, mutat n in m; ut comedo.

De Interjectione.

M. Interjectio quid est?

Sic vocatur

P. Est pars Orationis quæ affectus quia interjici
cujusque temere exprimit. *solet orationi*

M Quot sunt interjectionū significationes? *ad declaran-*

P. Sunt totidem numero quot sunt animi *dum animi*
perturbati morus & affectus. *affectum.*

M. Da exultantis.

P. Evax, vah.

M. Da dolentis.

P. Heu, *boi, bei, ab.*

M. Da timentis.

P. Hei, atar.

M. Da admirantis.

P. Papa.

M. Cedo vitantis.

P. Apage, Apagesis.

M. Da laudantis.

P. EURE.

M. Recense vocantis.

P. Eho, ið, ho.

Alii volunt

page of en-

M. Cedo

ge esse verba
defectiva.

M. Cedo deridentis.

P. Hui.

M. Recense exclamantis.

P. Oh, prob.

M. Da imprecantis.

P. Malum, va

M. Da ridentis.

P. Ha, ha, hæ.

M. Da silentium injungentis.

P. Aust.

De Conjunctione.

Ut in corpore
sine nervis of-
sa non cohæ-
rent, sic in ser-
mone citra
conjunctiones,
nec verba, nec
clausula pos-
sunt aptari.

1 Quia copu-
lant tam verba
quam sensum.

2 Quia copu-
lant ea quæ
discreta esse
intelligi volu-
mus.

3 Quia ea di-
stinguunt quo-
rum alterum
non utrumque
affirmamus.

4 Quia fini
perfectionique
præmonentur.

5 Quo pro ut
præcipue post
non.

6 Quia subji-
ciunt rationem
ejus quod præ-
cessit.

M. Conjunctio quid est?

P. Est pars Orationis, quæ dictio-
nes & clausulas connectit.

M. Da conjunctioni accidentia.

P. Potestas & ordo.

M. De potestate conjunctionum quid di-
cendum putas?

P. Potestas conjunctionum est multifaria.

M. Recense 1 copulativas.

P. Et, que, atque, ac, quque, propterea, item,
itemq; cum, tum. Huc spectant & his contra-
riæ, nec, neq; neu, neve. Ex his quatuor gemi-
nantur, Et, que, ne, neque: & suspensivæ di-
cuntur priore loco: ut, Et fugis, & pugnas.

M. Da 2. Discretivas.

P. Sed, sedenim, at, atq; atque, quidem, au-
tem, vero, porro, quin pro sed. ceterum. verum,
veruntamen, verumetiam, verum enim vero.

M. Da 3. disjunctivas.

P. Aut, ve, vel, seu, sive, & hæ quoq; sus-
pensiivæ priore loco dicuntur: ut, Aut bibe,
aut abi.

M. Da 4. perfectivas.

P. Ut, uti, quo pro ut, & ut pro ne non.

M. Da 5 rationis redditivas sive causales.

P. Nam, neq; enim, etenim, quod pro quia,
quippe, utpote, siquidem, quando quandoquidem,
propterea, quod, quoniam, quatenus pro qui, ut
pro quia, ut pro utpote.

M. Recense 6 conditionales.

P. Si, sin, nisi, modo, dummodo.

M. Da 7. dubitativas.

P. Ne, an, anne, num, utrum, nunquid, necne.

M. Da

M. Da 8 illativas seu rationales.

7 Quia has ibi

P. Ergo, ideo, igitur, itaq; idcirco, quare, adhibemus ubi quamobrem, quocirca, proinde, propterea, ideog; de duobus du-

M. Da 9. adversativas.

bitamus.

P. Etsi, tanquam, quanquam, quamvis, licet, tamen.

8 Quia significat aliquid

eorum quæ præposita sunt. 9 Adversitivæ dicuntur; quibus non obstare nec impedimento esse quod dicimus significamus.

M. Da Adversivarum Redditivas.

P. Tamen, attamen, sed tamen, veruntamen.

M. Da Imminutivas.

P. Saltem, & ac, certe, vel, cum pro saltem, accipiuntur.

M. Recense Coniunctiones, quas Veteres appellant Expletivas.

P. Quidem, equidem, nimirum, autem, scilicet: ram, profecto, vero, enimvero, sedenim, etenim pro certe. Adduntur in sententiâ ornatus non necessitatis causa.

O R D O.

M. Quid dicis de Ordine?

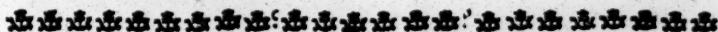
P. Ordo est triplex, Subiunctivus, Præpositivus, & Translativus.

M. Recense Coniunctiones Subiunctivi Ordinis.

P. Que, ve, ne pro an, quoque, quidem, autem, vero.

M. Da Coniunctiones Ordinis Præpositivi.

P. Reliquæ omnes sunt Ordinis Præpositivi, quia primum ipsæ locum in sensu suo vendicant: Exceptis his, Namque, etenim, siquidem, ergo, igitur, quæ ordinis sunt translativi sive communis.

STUDIORUM PUERILIMUM

CLAVIS Elementa Syntaxeos
complectens.

CAPUT I.

Convenientia Dictionum variatarum.

Verbum convenit cum Nominativo, in duobus, numero & persona: ut *Ego lego, tu legis, Præceptor docet.*
In verbis primæ & secundæ Personæ Nominativus sæpè subauditur: ut *Si vales, bene est, valeo.*

Appendix

Appendix prima.

Vocativus præponitur Imperativo: ut *Exaudi, Genitor sancte, meas preces. Psal. 102. Amice veni.*

Appendix altera.

Duo vel plura singularia conjunctione copulata plerumque pluralis vim obtinent, ideoque verbum erit pluralis numeri: ut, *Petrus & Joannes ludunt.*

Adjectivum consentit cum Substantivo in genere, numero & casu: ut, *Vir bonus, mulier casta, dulce pomum.*

Relativum consentit cum antecedente in tribus, genere, numero, & persona: ut *Vir sapit, qui pauca loquitur.* Si Relativum totam orationem repetat, erit neutri generis: ut, *In tempore veni, quod omnium rerum est primum.* Si autem sit nominativus ante verbum, est ejus casus quem verbum sequens regit; ut *Felix quem faciunt aliena pericula cautum.*

Interrogativum & responsivum conveniunt in uno, nempe casu; *Cui debemus omnia? Deo. Quis nos redemit? Christus.*

Partitivum consentit cum genitivo plurali in unico, viz. in genere: *Primus Romanorum, fortissimus Græcorum, unaquæque Fæminarum.*

CAPUT. II.

Convenientia dictionum invariatarum.

HÆC adverbia junguntur verbis quæ quietem aut motionem in loco significant: scilicet. *Hic, illic, istuc, intus, foris, &c. Sedet intus, stat foris, ambulat illic.*

Hæc adverbia adduntur verbis motus; *Huc, illuc, istuc, &c. Eamus nunc intro. Exi foras.*

Ne Adverbium prohibendi jungitur Imperativo aut Subjunctivo, *Ne timeo, vel ne timeas.*

Conjunctiones, *Et, atque, aut, vel,* & quædam alia connectunt eisdem casus & modos: ut, *Pius & probus. Scribit & legit. Neminem audit nisi Præceptorem.*

Ut, quo, licet, ne, adhærent Subjunctivo; *Oro ut redeas.* Post has voces, *adeo, ita, sic, tam, talis, tantus, tot,* non ponitur *quod,* sed ut cum Subjunctivo: ut, *Adeone ignarus es, ut hæc nescias.*

Si, tam, etsi, etiamsi, siquidem, quia & quod junguntur Indicativo vel Subjunctivo: *quamvis* sæpius Subjunctivo: *quamquam, etsi,* in principio sententiæ junguntur Indicativo, in medio etiam Subjunctivo.

CAPUT III.

Regimen Nominum.

UNum Substantivum regit aliud in Genitivo; nempe posterius, vel possessorem significans: ut, *uncia auri, puer calceamentorum, liber fratris.*

At si Substantiva illa idem sint, ponuntur in eodem casu: ut, *Deus pater, Christus Iesus, Dominus noster,*

Substantivum subiecti vel totius regit proprietatem vel partem cum adjectivo laudis vel vituperii in genitivo vel ablativo. Proprietatis; ut, *puer probæ indolis, vel proba indole.* Partis; ut, *puer duræ cervicis, vel durâ cervice.*

Adjectivum verbale activè significans regit genitivum: ut, *studiosus philosophiæ, cupidus rerum novarum.*

Adjectivum significans commodum vel incommodum, voluptatem aut dolorem, regit dativum: ut, *utilis bello, perniciosus rei publicæ, gratus Deo, molestus amicis.*

Adjectivum vel verbum, significans copiam vel inopiam, regit genitivum vel ablativum: ut, *Plenus rimarum vel rimis. Egeus, indigeo æris vel ære, cohortationis vel cohortatione.*

Dignus, indignus, vacuus, orbis, contentus, præditus, captus & fretus regunt ablativum: ut, *dignus laude, indignus odio, orbis patre, contentus parvo, præditus virtute, captus oculis, fretus ingenio.*

Partitiva nomina, aut partitivè posita, gaudent genitivo plurali ejusdem generis: ut *Nulla sororum, alter geminorum:* sive interrogativa sint: ut *Quis nostrum? uter vestrum?* sive

Comparativa aut Superlativa: ut *Major & maximus fratrum* Comparativus gradus regit ablativum: ut *Candidior nive.* Exponitur per *quàm*, *Rarior Phœnice*, id est, *Rarior quàm Phœnix.*

Superlativus regit genitivum pluralem: ut *fortissimus Trojanorum,* Exponitur per *inter, de, e, vel ex,* *Minimus fratrum*, id est, *minimus inter fratres, vel de fratribus.*

Comparativus & Superlativus regunt etiam casum sui positivi: ut *gratior Regi, gratissimus Regi*, quia dicimus, *gratus Regi.*

Ablativus aliquando ponitur absolutè id est, sine di&ione regente, qui exponitur per *dum, postquam, quando,* aut simile: ut *præceptore docente, præceptor docet, pueri discunt,* id est, *dum vel quando docet.* Opus

Opus regit dativum personæ cum ablativo rei, intercedente verbo substantivo; ut *Opus est mihi libro*. Sæpè nominativum habet; ut *Dux nobis, & Auctor opus est*. ---- *Cicer.*

CAPUT IV.

Regimen Verborum Personalium.

Finitus modus habet ante se Nominativum; ut *Natus meus amat*. At infinitivus habet ante se Accusativum: ut *Rumor est natum meum amare*. Pro quo potest poni quod cum indicativo vel subjunctivo; ut *Rumor est quod filius meus amat vel amet*. Finitus modus est quilibet, præter Infinitivum.

Verba Substantiva & Vocativa, iisq; similia habent post se nominativum; ut *Deus est justus. Vocor Petrus. Habeor divites*. Nam qui casus præcedit, idem sequitur: ut *Deus est justus; Credo Deum esse justum*.

Est pro pertinere regit Genitivum: ut *Quicquid habemus est Dei*, id est, pertinet ad Deum. Sed pro Genitivis mei, tui, sui, nostri, vestri, habent Nominativos meum, tuum, suum, nostrum, vestrum.

Est pro habere regit dativum: ut *Non est mihi nummus*, id est, non habeo nummum.

Est pro asserere regit duos Dativos: ut *Est mihi voluptati*, id est, *Adfert mihi voluptatem*.

Refert & interest regunt Genitivum: *Refert patris interest præceptoris*. Sed pro Genitivis mei, tui, sui, nostri, vestri, habent Ablativos meâ, tuâ, suâ, nostrâ, vestrâ & cuiâ.

Verba accusandi, damnandi, laudandi, admonendi, & his contraria, excusandi, absolvendi, vituperandi regunt genitivum vel ablativum rei, sed sæpius genitivum: ut *Arguit me furti. Cōmendo te probitatis vel probitate. Admoneo te officii*.

Verba memoriæ & oblivionis regunt genitivum vel accusativum: ut *Recordor, Obliviscor lectionis vel lectionem*.

Verbum activum, aut activæ significationis regit accusativum: ut *Amor, sequor, veneror Deum, curro stadium*.

At *utor, abutor, fruor, fungor, vescor, careo*, ablativum exigunt; *misereor* genitivum; ut *Utire divitiis, ne abutare Dei donis, vescitur herbis, morte carent animæ, misere mei Deus*.

Verbum, quod cōmodum vel incōmodum, voluptatem aut dolorem significat, regit dativum: ut *Nec sibi, nec aliis prodest: Laudi tuæ faveo*. Celo

Celo cum verbis rogandi, docendi, vestiendi, regunt duos accusativos; priorem personæ, posteriorem rei: ut *Cela- vit me librum*; *roga præceptorem veniam*; *doce me lectionem*; *indæ te tunicā*; vel in ablativo *tunicā*. vel *induo tibi tunicam*.

Preteritum ponitur in ablativo: *Emi librum duobus aureis*; *Demosthenes docuit talento*. At *tanti, quanti, pluris, minoris*, ponuntur in genitivo; ut *Quanti emisit librum?* non *vendo pluris quam alii*; *Fortasse minoris*. *Minoris æstimatur probitas quam pecunia*.

Verba æstimandi regunt genitivos *tanti, quanti, pluris, minoris, magni, parvi, nihili, minimi, maximi*, & plures: *magni vel parvi facit doctrinam, nihili curæ amicitiam tuam*.

Verbum compositum regit aliquando casum præpositionis cum qua componitur: ut *Adeamus scholam*.

Verbum vel adjectivum regit nomen mensuræ in accusativo vel ablativo: ut *Charta hæc est tres digitos, vel tribus digitis lata*. *Proninet duobus digitis*.

Verba passiva, aut passivæ significationis regunt ablativum intercedente præpositione *a* vel *ab*: ut *amor à Deo*; *vapulo à præceptore*.

Verbum unum ab alio regitur in Infinitivo: ut, *gaudeo te valere*.

Indicativi cōstructionem tota verbi declinatio sibi vendicat: ut *Amo, amas, amat*: *amem, amare virtutem*.

CAPUT V.

De Gerundiis, Supinis & Participiis.

Gerundia, Supina & Participia regunt post se casum suorum verborum: *Causa discendi literas huc veni, legendo libros doctus evades*; *Eo visitatum parentes*; *Amans Deum*; *amatus & amandus à Deo*.

Gerundia in *di* pendent à Substantivis: *Tempus respiciendi*. Item ab Adjectivis; *Cupidus discendi*.

Gerundia in *do* pendent à præpositionibus *a, ab, in, ex*: *Deterres me à discendo*. Interdum absolutè ponuntur, id est, sine præpositione: *Scribendo disces scribere*.

Gerundia in *dum* pendent à præpositionibus *ad, inter, ante*: *Ne sis præceps ad loquendum, inter cœnandum hilaris esto*. Interdum absolutè ponuntur cum verbo est; aliquando addito verbo, aliquando non: *Utendum est ætate*. *Serviendum est dignitati*. Horat. *Si vis me flere, dolendum est primum ipsi tibi*.
Supinum

Supinum in *um* ponitur post verbū motus : ut *abiit piscatū*.

Supinum in *u* ponitur post nomen adiectivum : ut *Indignum auditu*. Nil dictū sedum visuque hæc limina tangat, intra quæ puer est ----

CAPUT VI.

Regimen Verborum Impersonalium.

Verbum impersonale nullum ante se casum habet : ut, *Pœnit me peccati*.

Accidit, contrahit, evenit, conducit, expedit, lubet, libet, licet, placet, displicet, vacat, & quædā alia regunt post se dativum: conducit reipublicæ, peccare licet nemini, non vacat mihi scribere.

Fuvat, delestat, decet, oportet; regunt accusativum cum infinitivo: Delestat te vagari, non decet te rixari. Oportet mendacem esse memorem.

Oportet eleganter habet subiunctivum subaudita conjunctione : ut *Oportet te facere, vel oportet facias.*

Pœnit, piget, tædet, miseret, pudet, regunt accusativum cum genitivo: Piget me vitæ, miseret me tui. Cujus loco interdum habent infinitivum: ut Pœnit me peccati, vel pœnit me peccasse: piget me vitæ, vel piget me vivere.

CAPUT VII.

Sequuntur rerum & actionum Circumstantiæ.

Instrumentum, Modus, Locus, Tempus, &c.

Instrumentum, causa, & modus actionis ponuntur in ablativo sine præpositione : Instrumentum, *Scribo calamo. Stricto gladio me adortus est. Causa; Palleo metu. Modus; Submissa voce cantat.*

Dum vires annique sinunt, tolerate laborem:

Nam veniet tacito curva senecta pede.

Cognoscitur causa quia resolvi potest per præ, per, vel propter. Cognoscitur modus, quia responderetur ad quomodo.

Appendix.

Observabis causā & modum actionis, præpositionem interdum admittere, instrumentum vero nunquam; ut *Taceo pudore, vel præ pudore; Sūmo labore hoc peregi, vel cum sumo labore. Sed scribo cum calamo, cum atramento, cave dixeris.*

Oppidi nomen ponitur in genitivo, cum quæstio est per ubi: ut Ubi studes? Taoduni.

Excipe

Excipe si nomen oppidi sit tertiæ declinationis aut pluralis numeri, tum enim ponitur in dativo vel ablativo, sed in ablativo melius: ut *Habitat Andreapoli; militat Carthagine vel Carthagini; natus est Parisiis, Athenis.*

Hæc appellativa, *domi, humi, militiæ, belli*, ponuntur etiam in genitivo, cum quæstio est per *ubi*: ut *Facet humi; potat domi.* At *degit rure vel ruri* in dativo vel ablativo.

Nomen oppidi ponitur in accusativo cum quæritur per *quo*, cum appellativis *domus & rus*. *Desers noctuam Athenis; profectus est Andreapolin; abiit rus; contulit se domum.*

Oppidi nomen, cum quæritur per *unde vel quâ* ponitur in ablativo, cum *rure & domo*. *Veni Româ, Parisiis, Taoduno, rure, domo. Quâ iter faciebas? Laodiceâ.* Sed hic per Præpositionem sæpius loquuntur ad vitandum ambiguitatem: ut *Per Limnuchum proficiscor Edinburgum versus.*

Aliquando Præpositio additur: ut *Ad Genevam pervenit. Ad Messanam transiêre, venêre à Româ, ab Epidaurò navi ad-vectus est.*

Locus in accusativo vel ablativo effertur, cum ejus mensura, aut intervallum exprimitur: vel cum responderetur ad *quantum*, aut *quamprocul*: ut *Quantum hinc distat Edinburgum? Iter vel itinere unius diei, triginta sex miliarium vel miliaribus.* Alioqui cum in loco distante aliquid fieri, vel factum esse significamus, ablativo tantum utimur: ut, *Captus est latro quarto ab urbe lapide.*

Appendix.

Nominibus Regionum & Villarum & appellativis omnibus non dictis præpositio additur: ut, *Cæsar exercitum in Britanniam traduxit, & ex Britannia in Galliam reduxit. In Cumano cum essem, tu in Pompejano. Eo ad scholam. Habito in urbe.*

Tempus ponitur in ablativo, cum quæstio est per *quando* aut *quanto tempore*: ut *Quando venisti? Horâ tertiâ, Hesternâ nocte. Quanto tempore mandasti lectionem memoriæ? Duarum horarum spatio.*

Cum quæstio est per *quamdiu, quâdudum, vel quampridē*, tempus ponitur in accusativo vel ablativo: ut *Quâdiu studuisti? duas horas, per duas horas, vel duabus horis. Quâdudum cœpisti Grâmaticæ operam navare? Abhinc sesquiannum, vel sesquianno.*

CAPUT VIII.

Constructio dictionum invariatarum.

ADverbia junguntur Verbis, Participiis, Nominibus, & interdum aliis Adverbiis; ut *Scire pingit, scite pingens: admodum puer: Egregie impudens: Sat cito si sat bene.*

Adverbia, *en* & *ecce* regunt nominativum vel accusativum. *Ecce tibi nuncius. Ecce miserum hominem. Hem & apage accusativum. Apage istiusmodi salutem, quæ cum cruciatu advenit. Hem astutias. O, heus, & pro, regunt nominativum, accusativum & vocativum, heus & obe, tantum vocativum. O formose puer. Heus Syre. Obe, jam satis est, obe libelle. Heu pietas! Heu prisca fides! Heu me miserum. Hei & vae dativum. Hei misero mihi. Vae vultis. Ab & vae accusativum & ablativum.*

Derivata regunt casum primitivorum: ut *Ornium elegantissime loquitur. Ut propior & proximus, ita propius & proximè, regunt dativum & accusativum; ut propius urbi vel urbem: proximè castris vel castra.*

Adverbia temporis regunt genitivum: ut *Pridie illius diei, dicimus etiam, Pridie Calendas, Nonas, Idus, quia intelligitur præpositio ante.*

Adverbia loci, & quantitatis itidem regunt genitivum: *Nusquam gentium: Multum loquentiæ, sapientiæ parum.*

CAPUT IX.

PRæpositiones quæ regunt accusativum sunt una & triginta: *Ad, apud, ante, adversus vel adversum, cis, citra, circa vel circum, circiter, contra, erga, extra, infra, inter, intra, juxta, ob, pone, prope, propter, per, præter, post, penes, secus, secundum, trans, ultra, usque, versus.* Quæ duæ plerumque solent postponi accusativo: ut, *Ad patrem, apud Deum, ante ædes, adversus vel adversum hostes, cis Rhenum, citra necessitatem, circa vel circum forum, circiter horam decimam, inter fratres, contra inimicos, erga amicos, extra terminos, infra tellus, intra privatos parietes, juxta macellum, ob quæstum, pone tribunal, prope Galliam, propter virtutem, per agros, præter morem & consuetudinem, post tergum, penes arbitros, secus viam, secundum Regem, supra Cælum, trans montem, ultra Indos. Oceanum usque, Italiam versus.*

Præpo-

Præpositiones quæ regunt ablativum sunt sedecim : *A, ab, abs, absq; cum, coram, clam, de, e, ex, pro, præ, palam, sine, procul, tenus* : ut, *à patre, ab hoste, abs quovis homine, absque causa, cum exercitu, coram testibus, clam patre, de lana caprina, è foro, ex ædibus, pro clientibus, præ timore, palam omnibus, sine labore, procul dubio, mento tenus. Tenus regit etiam genitivum pluralem cum res sunt geminæ : ut, cumarum tenus, & casui postponitur.*

Quatuor præpositiones accusativum vel ablativum regunt *in, sub, super, & subter* : accusativum cum est motus ad rem : ut *Eo in scholam, sub umbram*. At ablativum, cum in loco, aut alia re, quid fieri significatur, sive fuerit motus, sive quies : ut, *pueri currunt, vel quiescunt in schola : Ambulo, vel sedeo sub umbra.*

Præpositiones fiunt adverbia cum non regunt casum : ut,
 ——— *longo post tempore venit.*

CAPUT X.

De Resolutione.

IN resolutione seu expositione hunc ordinem sequitor.

1. Sume Vocativum si sit : ut, *In te locavi spem meam, Rerum Creator optime* : Sic ordina, *Optime Creator Rerum, Ego locavi, &c.*

2. Verbum Impersonale si adfit, *Esse oportet ut vivas, non vivere ut edas*. Ordo est, *Oportet esse ut vivas.*

3. Nominativum cum verbo : ut, *Intolerabilis fit malitia, cum laudatur* : sic retexe, *Malitia fit intolerabilis.*

4. Porro cape dictionem regentem, ante dictionem à tergo rectam : ut, *Trium literarum homo* : sic ordina, *Homo trium literarum.*

5. Quod autem subintelligitur, suppleto : ut, *Tecum habita, & nôris quam sit tibi curia supellex* : sic, *tu habita tecum, & tu nôris.*

F I N I S.